

Provinciale Staten
van Limburg

Cluster	PP	Behandeld	M.A.M. Partouns
Ons kenmerk	DOC-00310224	Telefoon	+31 6 29 47 73 48
Uw kenmerk	-	Maastricht	13 september 2022
Bijlage(n)	2	Verzonden	14 september 2022

Onderwerp

Derde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES)

Geachte Staten,

Hierbij bieden we u de derde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES) aan (peildatum 1 augustus 2022). Deze neemt uw Staten mee in de voortgang van de PES deel 2 zoals op 18 december 2020 vastgesteld.

In relatie tot transportschaarste/netcongestie is recent een mededeling portefeuillehouder aan uw Staten verzonden. De stand van zaken tot 1 augustus 2022 op dit thema is meegenomen in deze rapportage, met name onder actielijn 1.

In de voortgangsrapportage komen we terug op onderstaande moties en toezeggingen:

- Motie 2881 Gewijzigd inzake "Minder spanning op hoogspanning".
- Motie 2835 inzake "Extra impuls gemeentelijke Lokale Energiebedrijven".
- Motie 2798 2e Gewijzigd inzake "Provinciale organisatie op weg naar klimaatneutraal".
- Motie 2780 inzake "Breng energiearmoede in Limburg in kaart".
- Motie 2692 Gewijzigd inzake "Waterstoftankstations in Limburg".
- Motie 2691 inzake "Waterstofcoalitie Limburg".
- Motie 2688 Gewijzigd inzake "Energieke Limburgse bedrijfsdaken".
- Motie 2752 inzake "Lokaal eigendom realiseren".
- Motie 2840 Gewijzigd inzake "van de Russische gasrekening af".
- Toezegging 9148 inzake "overzicht instrumenten energiebesparing Provincie".
- Toezegging 9147 inzake "transportschaarste".

- Toezegging 9128 inzake “scan collegeprogramma’s Limburgse gemeenten”.
- Toezegging 9127 inzake “relatie biodiversiteit en energietransitie”.
- Toezegging 9012 inzake “energiearmoede”.
- Toezegging 8994 inzake “voorgenomen wind- en zonneparken”.
- Toezegging 8976 inzake “energiedoelstellingen POVI”.

Moties 2691 en 2835 en toezeggingen 8994 en 9127 beschouwen we met de informatie in deze voortgangsrapportage als uitgevoerd.

Deze derde voortgangsrapportage PES zal door de portefeuillehouder actief worden geagendeerd voor de Statencommissie MD van 14 oktober 2022. Voorafgaand aan behandeling in de Statencommissie MD zal op 7 oktober van 9u-10.30u een technische sessie over deze voortgangsrapportage plaatsvinden. Hiervoor is een uitnodiging aan u verzonden.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Informerend stuk

1. Onderwerp

Derde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES)

2. Inleiding/aanleiding incl. beoogd resultaat

De Provinciale Energie Strategie (PES) is op 18 december 2020 door Provinciale Staten vastgesteld. In het debat met PS is toegezegd om halfjaarlijks van gedachten te wisselen over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma van de Provinciale Energie Strategie evenals de monitoring van de opgenomen KPI's (toezegging 8868). Daartoe is deze derde Voortgangsrapportage van de PES (peildatum 1 augustus 2022) opgesteld.

3. Bevoegdheid

Het betreft hier een autonome rol van de Provincie. Voor een deel van onze ambities participeren wij in regio-verband in de Regionale Energie Strategieën (RES Noord- en Midden-Limburg en RES Zuid-Limburg).

4. Risico's

- De huidige transportschaarste zorgt ervoor dat er een rem is ontstaan op de ontwikkeling van grootschalige opwek, CO₂-reductie bij bedrijven, vestiging cq. Uitbreiding van bedrijven, aanvragen voor Limburgs Energie Fonds (LEF), etc.. Dit raakt verschillende KPI's van de PES.
- Voor alle ambities en KPI's geldt: de Provincie kan faciliteren en stimuleren (aansturen of regisseren processen), maar het zijn externe partijen (m.n. bedrijven, kennisinstellingen en ook burgers) die over de transitie maatregelen beslissen en deze ook daadwerkelijk uitvoeren.
- Om de ambities te kunnen behalen is het van belang dat de randvoorwaarden ingevuld zijn, zijnde een geborgde infrastructuur(capaciteit) (actielijn 1 in het PES-kader) en inbedding in de leefomgeving (actielijn 6 in het PES-kader). M.n. met betrekking tot de energie-infrastructuur zijn de sturingsmogelijkheden van de Provincie op dit moment nog beperkt. Het IPO is voorstander van een regierol voor de Provincies hierin. Wie de rol voor het versnellen en anders prioriteren van elektriciteitsaansluitingen en energie opslag ook gaat nemen, een wijziging van de wet is noodzakelijk: om te regelen dat er een mogelijkheid komt om TenneT en Enexis een andere prioritering op te leggen, anders dan via het huidige "First-Come-First-Serve" principe. Tevens moet geregeld worden dat deze partijen ook met opslag aan de slag kunnen gaan. Nu is dat niet toegestaan vanuit de ACM, EZK en de EU. En de gegevens van aan te sluiten partijen/projecten moeten gedeeld kunnen worden om tot programmering te kunnen komen.

5. Periodieke informatie/sturingsinformatie

☐ Via Jaarstukken en Begroting

- ☐ Paragraaf Projecten
- ☐ Paragraaf Financieringen
- ☐ Paragraaf Verbonden Partijen
- ☐ Paragraaf Bedrijfsvoering
- ☒ Programmamaverantwoording

□ Voortgangsrapportages Regeling Grote Projecten

6. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

De PES maakt onderdeel uit van begrotingsprogramma 3.7. Energie, circulaire economie en milieu, en specifiek onder product 3.7.1. Energie van de Programmabegroting 2022.

Met de vaststelling van het Uitvoeringskader PES deel 2 is € 12,7 mln. vrijgemaakt voor dit programma. Daar zijn de resterende middelen van de PES deel 1 nog aan toegevoegd middels de 2^e afwijkingenrapportage 2021. Dit maakt dat het totaalbedrag voor de PES deel 2 uitkomt op € 13,39 mln. In hoofdstuk 3 van de voortgangsrapportage wordt de stand van zaken m.b.t. deze middelen aangegeven. De Limburgse Waterstofagenda 2.0 maakt ook onderdeel uit van de Provinciale Energie Strategie. De voortgang van de besteding van deze middelen (totaal € 750.000) is tevens in hoofdstuk 3 terug te lezen.

Hieronder treft u de 2 tabellen m.b.t. de stand van zaken van de middelen behorend bij de PES en de Waterstofagenda (peildatum 1-8-2022).

PES:

	PES 1.0	PES 2.0	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Reserveringen	Restant
Actielijn 1 Toekomstbestendige infrastructuur	€ 75.000	€ 3.500.000	€ 3.575.000	€ 3.187.604	€ 323.333	€ 64.063
Actielijn 2 Innovatie en vakmanschap	€ 132.000	€ 3.500.000	€ 3.632.000	€ 2.857.644	€ 658.200	€ 116.156
Actielijn 3 Limburgse warmte	€ 158.250	€ 3.000.000	€ 3.158.250	€ 2.386.595	€ 200.498	€ 571.157
Actielijn 4 Sociale en eerlijke energietransitie	€ 156.121	€ 1.700.000	€ 1.856.121	€ 1.122.157	€ 1.287.296	€ -553.332
Actielijn 5 Het goede voorbeeld	€ 50.000	€ 1.000.000	€ 1.050.000	€ 294.723	€ 483.500	€ 271.777
Procesmiddelen PES 2	€ 107.233	€ 10.423	€ 117.656	€ 111.293	€ 0	€ 6.363
TOTAAL t/m 2023	€ 678.604	€ 12.710.423	€ 13.389.027	€ 9.960.016	€ 2.952.827	€ 476.184

Aan actielijn 6 'energietransitie ingebed in de leefomgeving' zijn geen middelen gekoppeld vanuit de PES deel 2.

In actielijn 4 zien we in het overzicht een 'tekort' van € 553.332. Reden hiervan is dat na vaststelling van de PES 2.0 in december 2020 verschillende KPI's in de actielijnen zijn verschoven en lijn 4 met verschillende KPI's is uitgebreid. Dat maakt dat de oorspronkelijke begroting zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma PES niet passend meer is. Maar, in zijn geheel gesproken is er geen probleem en staan we er financieel positief voor. Het tekort op actielijn 4 kan opgevangen worden door de ruimte in de totaalbegroting van de PES.

Ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage zijn er 3 subsidieregelingen van start gegaan. Het betreft de volgende:

1. Subsidieregeling warmtenetten. Looptijd: 24 mei 2022 t/m 31 juli 2023 aanvragen en projecten moeten uiterlijk 31 juli 2024 gerealiseerd zijn. Subsidieplafond: € 2 mln.;
2. Subsidieregeling aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023. Looptijd: 1 juli 2022 t/m 30 juni 2023. Subsidieplafond: € 1.662.500;
3. Subsidieregeling OPZuid. Betreft een EFRO 2021-2027 programma waar wij in kunnen cofinancieren. Projecten inzake energieopslag en -omzetting. € 2,75 mln. gereserveerd voor cofinanciering Limburgse projecten binnen OPZuid voor de periode 2022-2023, en eventuele incidentele subsidies/bijdragen omtrent dit thema voor de periode 2022-2023.

Daarnaast hebben wij via de meicirculaire provinciefonds 2022 voor de uitvoeringskosten klimaatakkoord een bedrag van € 430.920 ontvangen. Deze middelen zijn in 2023 nodig en worden doorgeschoven naar de begroting 2023 (via de 2^e Afwijkingenrapportage 2022; PS 4-11-2022). Deze middelen worden gekoppeld aan de PES en zijn in bovenstaande tabel niet meegenomen.

Waterstofagenda:

	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Reserveringen	Restant
Waterstofagenda	€ 750.000	€ 531.567	€ 218.433	€ 0
TOTAAL T/M 2023	€ 750.000	€ 531.567	€ 218.433	€ 0

7. Meegezonden bijlagen

Derde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES)

Derde voortgangsrapportage

Provinciale Energie Strategie

www.limburg.nl

Peildatum 1 augustus 2022

provincie limburg

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	PES 2.0, waar staan we nu.	6
2.1.	Overzicht KPI's.....	6
2.2.	Monitoring	10
2.3.	Voortgang actielijnen en KPI's	12
2.3.1.	Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg.....	12
2.3.2.	Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap	28
2.3.3.	Limburgse Warmte.....	39
2.3.4.	Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt	47
2.3.5.	Provincie geeft het goede voorbeeld	60
2.3.6.	Energietransitie ingebed in de leefomgeving	67
3.	Financiën	69
4.	Communicatie	70
5.	Evaluatie	70

1. Inleiding

De Provinciale Energie Strategie (PES) is op 18 december 2020 door uw Staten vastgesteld. In het debat met uw Staten over de Provinciale Energie Strategie (PES – Deel 2) hebben wij u toegezegd om halfjaarlijks met u van gedachten te wisselen over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma van de Provinciale Energie Strategie evenals de monitoring van de opgenomen KPI's (toezegging 8868). Voor u ligt hiertoe de derde Voortgangsrapportage van de PES (peildatum 1 augustus 2022).

In deze Voortgangsrapportage wordt per actielijn en per KPI de voortgang toegelicht. Tevens wordt een vooruitblik geschetst en wordt aangegeven welk tussentijds doel beoogd wordt voor 2023 per KPI (cf. mededeling portefeuillehouder 16 december 2020, kenmerk: 2020/515670). Voor alle ambities en KPI's geldt: de Provincie kan faciliteren en stimuleren (aansturen of regisseren processen), maar het zijn externe partijen (m.n. bedrijven, kennisinstellingen en ook burgers) die over de transitie maatregelen beslissen en deze ook daadwerkelijk uitvoeren.

Het onderdeel Waterstof is terug te vinden onder actielijn 1.

In deze voortgangsrapportage komen we terug op onderstaande moties en toezeggingen:

Moties:

- Motie 2881 Gewijzigd inzake “Minder spanning op hoogspanning”.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten om:

- Speciaal coördinator Dhr. Ben Voorhorst te verzoeken om actief in te zetten op het realiseren van energieopslag-projecten in onze provincie,
- Als college van GS de Limburgse energie-coöperaties (met minimaal 50% lokaal eigenaarschap) actief te ondersteunen bij het realiseren van energieopslag-projecten in onze provincie.

- Motie 2835 inzake “Extra impuls gemeentelijke Lokale Energiebedrijven”.

Roepen het College van GS op:

- Met de Limburgse gemeenten, al dan niet in RES-verband, in gesprek te gaan om te bezien welke mogelijkheden er zijn voor het stimuleren van publiek eigenaarschap van grootschalige duurzame energie-opwek, zoals bijvoorbeeld vergoederde plannen in de gemeente Bergen en in een beperkt aantal andere gemeenten in Nederland
- Als Provinciebestuur daarbij in de rol van de procesmanager, ondersteuner, subsidiënt en (mede)financier op te treden
- Over de resultaten van de samenwerking en de realisatie van de initiatieven periodiek in de halfjaarlijkse voortgangsrapportages PES de Staten te informeren.

- Motie 2798 2e Gewijzigd inzake “Provinciale organisatie op weg naar klimaatneutraal”.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- Een concreet naar maatregelen uitgewerkt plan te maken om als provinciale organisatie (minimaal) te voldoen aan 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050
- Daarbij tevens te onderzoeken of en hoe klimaatneutraliteit eerder dan 2050 kan worden gerealiseerd
- Het plan en het onderzoek aan provinciale Staten ter goedkeuring voor te leggen.

- Motie 2780 inzake “Breng energiearmoede in Limburg in kaart”.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- De oorzaken en mate van energiearmoede in Limburg in kaart te brengen,
- De uitkomsten en eventueel mogelijke oplossingen voor te leggen aan provinciale staten,
- Gemeenten te helpen om zo veel mogelijk geld vanuit het rijk naar Limburg halen voor het verduurzamen van alle nog niet goed geïsoleerde woningen.
- In gesprek te gaan met het rijk voor een oplossing ook op langere termijn.

- Motie 2692 Gewijzigd inzake “Waterstoftankstations in Limburg”.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- ontwikkelingen omtrent het lopende initiatief voor een waterstofstation goed te monitoren en te streven naar het realiseren van 3 waterstof tankstations in Limburg op korte termijn
- over de vorderingen PS te informeren en de ontwikkelingen van groot transport naar waterstof goed te monitoren
- de mogelijk hierop volgende initiatieven te omarmen en binnen dit kader te ondersteunen, actief aan te jagen en een verbindende rol te nemen.

- Motie 2691 inzake "Waterstofcoalitie Limburg".

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- Te onderzoeken wat – los van de financiële component- de inzet van de gevraagde € 400.000,- zou betekenen in het kader van de waterstofvisie 2.0 en welke voor en nadelen dit zou hebben bij de uitrol van waterstoftoepassingen

- Indien de eigenstandige activiteit (op basis van het genoemde bedrag en op basis van structuren) niet mogelijk of wenselijk is:

- o Te onderzoeken op welke wijze het college de inbreng, de activiteiten, de kennis kan inbedden in het provinciale beleid en de uitwerking hiervan
- o Te onderzoeken hoe suggesties, resultaten en mogelijke verbindingen in het maatschappelijke speelveld meegenomen kunnen worden in de waterstofagenda
- o Wél / WCL maximaal te faciliteren en in rapportages inzake de Waterstofagenda in een aparte paragraaf te rapporteren over de voortgang.

- Motie 2688 Gewijzigd inzake "Energieke Limburgse bedrijfsdaken".

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- actief met het bedrijfsleven aan de slag te gaan om 2.560 ha aan zonnepanelen op daken op bedrijfsterreinen te realiseren voor 2030
- er voor te zorgen dat minimaal de helft van het berekende oppervlakte van 2.560 ha aan zonnepanelen wordt gerealiseerd voor 2025
- er voor te zorgen dat 25% van de 2.560 ha zonnepanelen op daken op bedrijfsterreinen gerealiseerd is vóór 2023
- de kosten hiervan ten laste te brengen van de intensiveringsmiddelen Duurzaamheid en Energie.

- Motie 2752 inzake "Lokaal eigendom realiseren".

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- Een handreiking financiële participatie en lokaal eigendom te maken en aan gemeentes ter beschikking te stellen
- Te monitoren in hoeverre de doelstelling 50% lokaal eigendom bij de projecten in Limburg gehaald wordt, en daarover in 2023 (eind van de collegeperiode) te rapporteren
- Tezamen met andere provincies en het Rijk te verkennen hoe het wettelijk instrumentarium hiervoor versterkt kan worden.

- Motie 2840 Gewijzigd inzake "van de Russische gasrekening af".

Roept het college op:

- Met hernieuwde energie toe te werken naar ruimteverwarming zonder aardgas.
- Daarbij prioriteit te geven aan projecten waardoor de Limburgse gasrekening uit handen blijft van de Russische machthebbers.
- Daarbij prioriteit te geven aan projecten waarbij het profijt aan de Limburgse burgers en bedrijven toekomt.

Toezeggingen:

- Toezegging 9148

Gedeputeerde Roefs zegt (namens gedeputeerde van Gaans-Gijbels) toe Provinciale Staten een overzicht te verschaffen van instrumenten die de provincie heeft om energiebesparing te stimuleren, te onderscheiden in regulerende en budgettaire instrumenten, en daarbij ook instrumenten en maatregelen te betrekken waarvoor de provincie een partnerschap is aangegaan met gemeenten, burgers, instellingen en bedrijven.

- Toezegging 9147

Gedeputeerde Roefs zegt (namens gedeputeerde Van Gaans-Gijbels) toe Provinciale Staten te blijven informeren over ontwikkelingen op het gebied van transportschaarste.

- Toezegging 9128.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe om een scan te maken van de nieuwe collegeprogramma's van Limburgse gemeenten in relatie tot de RES-biedingen en duurzaamheidsparagrafen, en hier Provinciale Staten na de zomer over te informeren.

- Toezegging 9127

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe samen met gedeputeerde Gabriels Provinciale Staten binnen zes weken te informeren over de relatie tussen behoud van biodiversiteit en de energietransitie en hoe daar in de provincie mee om wordt gegaan.

- Toezegging 9012

Gedeputeerde van Gaans zegt toe de resultaten van het onderzoek energiearmoede inclusief uitvoeringsplan voor te leggen aan PS in Q2 2022.

- Toezegging 8994

Gedeputeerde Van Gaans zegt toe naast de SDE++ subsidiebeschikkingen tevens inzicht te bieden in de voorgenomen wind- en zonneparken die bekend zijn o.b.v. principebesluiten en deze te verwerken in het Energie dashboard vanaf de volgende voortgangsrapportage PES (peildatum 1-2-2022).

- Toezegging 8976

Gedeputeerde van Gaans zegt toe de energiedoelstellingen in de POVI te concretiseren wanneer hier uit de RES-trajecten aanleiding voor is.

2. PES 2.0, waar staan we nu.

2.1. Overzicht KPI's

In deze voortgangsrapportage wordt per actielijn de voortgang toegelicht. Voor de KPI's wordt de voortgang toegelicht in een vast format. De kleur van de KPI in het format geeft een snelle indicatie van de voortgang. Hierbij betekenen de kleuren het volgende:

 = Actie loopt conform planning

 = Actie loopt, echter verdient op momenten een extra inspanning of er is vertraging die buiten de invloedssfeer van de Provincie Limburg ligt.

 = Actie wordt niet gerealiseerd óf actie loopt niet conform planning en vereist nadrukkelijke (bestuurlijke) inspanning

Hieronder een overzicht van de actielijnen en de daaraan gekoppelde KPI's.

Actielijn 1: Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg

KPI 1: toewerken naar een vrij regelbaar vermogen van tussen 1,3 – 1,6 GW voor de Limburgse elektriciteitsinfrastructuur uiterlijk in 2030 voor momenten van lage hernieuwbare productie.

KPI 4: 13.000 laadpalen in uiterlijk 2030 in Limburg om het verwachte aantal van 130.000 elektrische auto's te voorzien van een dekkende laadvoorziening.

KPI 5: het inrichten van een passende overlegstructuur (governance) om samen met de betrokken partners de integrale afwegingen te kunnen maken op regionaal schaalniveau voor de infrastructuur-keuzes richting 2030 voor Limburg.

Limburgse Waterstofagenda

Doel 1: het aanjagen van innovatie voor de toepassing van waterstof.

Doel 2: het realiseren van de benodigde waterstof-infrastructuur.

Doel 3: het vergroten van de vraag naar en opschalen van toepassingen van waterstof.

Doel 4: samenwerking en alliantievorming (t.b.v. doelen 1-3) op het gebied van waterstof.

Actielijn 2: Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap

KPI 6: uiterlijk in 2030 een CO₂-reductie van 15,5 Mton cumulatief over de levensduur van de LEF projecten.

KPI 7: een CO₂/N₂O reductie van 3,05 Mton door specifiek Chemelot uiterlijk in 2030.

KPI 8: een CO₂-reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA) richting 2030.

KPI 9: het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030.

KPI 10: het creëren van een kennis-, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samenwerken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.

KPI 19: wij realiseren een inhaalslag ten aanzien van de aanpassing van vergunningen met voorschriften voor wettelijk verplichte energiebesparing voor energierelevante vergunningplichtige bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn (146), en voeren toezicht en handhaving uit op de implementatie daarvan.

Actielijn 3: Limburgse warmte

KPI 12: Het realiseren van 60.000 aardgasvrije woningen of woonequivalenten in 2030 voor de gebouwde omgeving in Limburg.

KPI 13: in de periode 2021-2023 toewerken naar definitieve besluitvorming rondom de warmtenetten Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond en eventueel andere warmtenetten op basis van gedegen businesscases waar meerdere co-financiers bij betrokken zijn. Wij ondersteunen de doorgroei van de Mijwater-techniek binnen Parkstad.

KPI 14: een actieve lobby om de randvoorwaarden voor geothermie verder te bevorderen, het invulling geven aan de kansen en randvoorwaarden waaronder biomassa toegepast kan worden en het verkennen van de potenties van aquathermie.

KPI 15: het actief inspelen op nieuwe wet- en regelgeving rondom de nieuwe Warmtewet en het verder versterken en uitbouwen van de kennis en expertise op het gebied van warmte en koude binnen Limburg.

Actielijn 4: Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt

KPI 2: Realiseren van 2,5 TWh duurzame opwek uiterlijk in 2030 voor grootschalige installaties (>15kWp) in Limburg

KPI 3: uiterlijk in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige duurzame opwek (<15kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd.

KPI 11: door energiebesparing en kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving wordt er een CO₂-reductie van 25% in 2030 (t.o.v. 2015) in Limburg gerealiseerd.

KPI 16: het stimuleren van 50% eigenaarschap in de periode 2020-2030 bij het realiseren van energieprojecten in Limburg en gemeenten maximaal te stimuleren en te ondersteunen zodat zij zelf projecten kunnen opstarten met lokale participatie en lokaal profijt als basisbeginsel.

KPI 17: het ondersteunen van energiecoöperaties en initiatieven van onderop waarin inwoners uitgenodigd worden om een bijdrage te leveren aan de energietransitie.

KPI 18: het samen met de gemeenten realiseren van een naar tevredenheid werkende infrastructuur van publieke en onafhankelijke informatievoorziening en voorlichting voor Limburgers, instellingen en bedrijven en inzicht in de mogelijkheden van participatie in de energietransitie.

Actielijn 5: Provincie geeft het goede voorbeeld

KPI 20: wij stimuleren meervoudig en verantwoord ruimtegebruik en energieopwekking in Limburg via onze wettelijke taken (o.a. regionale stortplaatsen) en ruimtelijk instrumentarium (zoek- en uitsluitingsgebieden wind, zonneladder en verplichting zon-op-dak bij logistieke hallen en bedrijfsgebouwen).

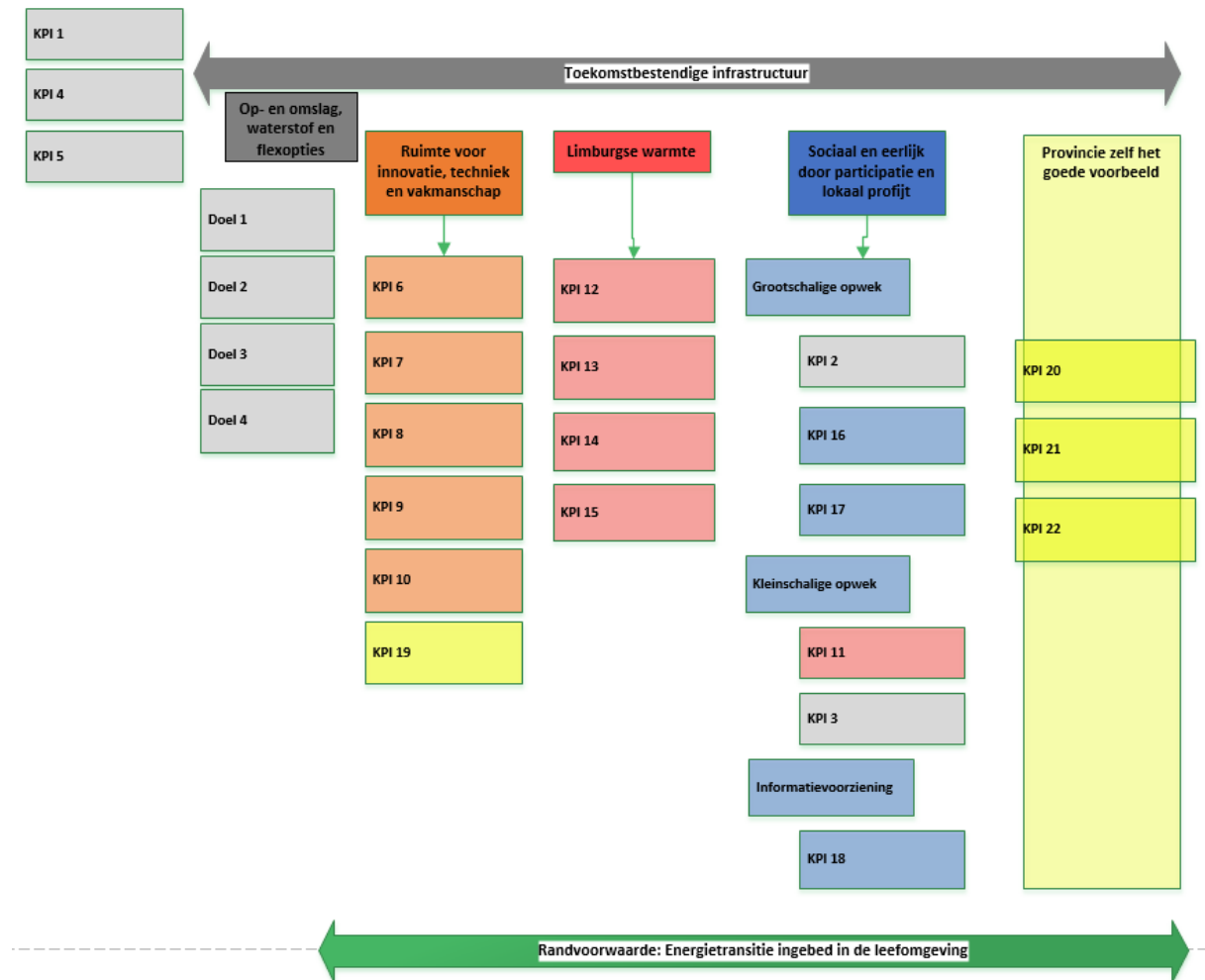
KPI 21: wij geven invulling aan de verduurzaming van de provinciale gebouwen en duurzame opwek op bijbehorende parkeerplaatsen evenals duurzame inkoop van producten en diensten.

KPI 22: Conform de OV-concessie is met Arriva afgesproken dat in 2026 alle busvervoer met zero emissie elektrisch rijdt.

Actielijn 6: Energietransitie ingebed in de leefomgeving

Dit is de randvoorwaardelijke actielijn. Hier zijn geen KPI's aan gekoppeld.

Visueel ziet deze onderverdeling er als volgt uit:

2.2. Monitoring

In het najaar van 2021 is het Dashboard uitvoering PES beschikbaar gekomen voor het volgen van de voortgang van de kwantitatieve KPI's uit de PES (link: [Energie Dashboard](#)). Dit Dashboard is op 8 oktober 2021 gepresenteerd aan de Statencommissie MD in een technische informatiesessie. Naar aanleiding van deze presentatie is het Dashboard op een aantal punten aangepast en zijn ook de ontbrekende gegevens aangevuld. Het Dashboard versie 1.0 is operationeel en wordt geregeld geactualiseerd. Alle kwantitatieve KPI's van de oorspronkelijke PES 2.0 maken nu onderdeel uit van het Dashboard. In het afgelopen half jaar is gewerkt aan de volgende verbeteringen en aanvullingen:

- Er is naar aanleiding van een eerdere toezegging (toezegging 8994) aan uw Staten een eerste stap gezet om bij KPI 2 inzicht te krijgen in plannen 'die er zitten aan te komen'. Daarbij is aangesloten bij een indeling die in Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) verband is afgesproken. De data hiervoor zal begin 2023 verder worden aangevuld met gegevens van de Limburgse RES-regio's;
- Onder KPI 20 is een aparte sectie gemaakt die de voortgang volgt van motie 2688, die oproept tot het benutten van daken van bedrijventerreinen voor zonnepanelen;
- De metadata is uitgebreid, waarmee meer inzicht wordt gegeven in de wijze waarop data wordt verkregen en verwerkt;
- Een meer uniforme indeling van de informatie, waarbij per tabblad in secties onderscheid is gemaakt in de algemene toelichting op de KPI's en een toelichting op de getoonde data.

Deze aanpassingen zullen medio september 2022 beschikbaar zijn.

Er wordt verder nog gewerkt aan:

- Een aanvulling op de lijst van veldopstelling van zon-pv aan de hand de duurzaamheidskaart pro, dat aan de hand van foto-analyses een completer beeld geeft van de ligging van gerealiseerde zon-pv projecten;
- de voortgang van de regeling maatschappelijk vastgoed;
- een nieuw tabblad waarin inzicht wordt gegeven in de ligging van de waterstoftankstations (thans één);
- inzicht in de vervolgstappen die gezet worden door provinciale bedrijven met adequate energievoorschriften in de vergunning. Het gaat hierbij o.a. om het opstellen en uitvoeren van energiebesparingsplannen.

Implementatie van deze aanpassingen zal plaatsvinden voor het einde van het jaar 2022.

We zijn deels afhankelijk van data-updates van externe dataleveranciers. In het bijzonder data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) komt voor bepaalde onderwerpen pas 9 maanden na een rapportagejaar beschikbaar. We hebben de peildata van de verschillende KPI's per 1-8-2022 voor u inzichtelijk gemaakt in onderstaande tabel. Zodra nieuwe data beschikbaar zijn, zal het Dashboard hier op worden aangepast. Voor KPI 19 zal voor september nog een update plaatsvinden.

KPI	Onderwerp	Gehanteerde peildatum per 1-8-2022	Nieuwe cijfers verwacht
2	wind en zon	31-12-2021	Q3 2023
3	zon op dak	31-12-2021	Q1 2023
4	laadinfra	31-03-2021	Q3 2022
6	CO ₂ LEF	31-12-2021	Q3 2022
7	Chemelot	31-12-2021	Q2 2023
8	LEA bedrijven	31-12-2021	Q2 2023
9	werkgelegenheid	31-12-2021	Q3 2022
11	CO ₂ gebouwde omgeving	31-12-2020	Q4 2022
12	aardgasvrij	31-12-2020	Q3 2022
16	50% eigenaarschap	31-12-2020	Q4 2022
17	energiecoöperaties	31-12-2021	Q2 2023
19	vergunningen	30-6-2021	Q1 2023
20	ruimtegebruik	31-12-2021	Q3 2022
21	eigen organisatie	31-12-2021	Q1 2023
22	bussen	31-12-2021	Q1 2023

Zoals in de vorige rapportage vermeld, gebeurt er veel op het gebied van monitoring van het klimaatbeleid, op alle bestuursniveaus. Met de verschillende bestuurslagen wordt gewerkt aan de afstemming van datasets en het hanteren van eenduidige definities. Met de dataleveranciers wordt vervolgens overlegd hoe de gewenste indicatoren van data kunnen worden voorzien. Hierin speelt de 'Regionale klimaatmonitor'¹ een sleutelpositie en fungeert als portal voor data voor Provincies, RES'en en gemeenten. Daarbij streven partijen naar data die vergelijkbaar en optelbaar is naar het volgende aggregatieniveau. Het afgelopen half jaar is door vertegenwoordigers van de regionale klimaatmonitor in overleg met overheden en dataleveranciers (CBS, Kadaster, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de data en wordt bepaald voor welke data nog nadere uitwerking nodig is.

Door NPRES is dit voorjaar het 'Kader RES' uitgebracht. Daarmee is de fasering van de ontwikkeling van hernieuwbare energie geherdefinieerd. Dit moet leiden tot een meer eenduidig inzicht in de voortgang van de gestelde doelen van de RES-regio's. De praktijk gaat uitwijzen of de gekozen indeling werkbaar is. Ons Energie Dashboard is op deze nieuwe fasering aangepast (KPI 2). In overleg met beide RES-regio's wordt gewerkt aan de monitoring van beide RES-regio's. Dit zal zich in eerste instantie toespitsen op de voortgang hernieuwbare energie. Regio's dienen hierover jaarlijks te rapporteren en met de voorziene monitoring kan dit meer gestructureerd plaatsvinden. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht zijn voor netwerkcongestie. De uitvoering van de ontwikkeling van de Limburgse RES-monitor is voorzien in de tweede helft van 2022 en het eerste kwartaal van 2023. Met het beschikbaar komen van de RES-monitor zal ook een beter inzicht in de voorfase van KPI 2 worden verkregen. KPI 2 is nu gebaseerd op projecten die via het ruimtelijk spoor bij ons bekend zijn. In de toekomst kan dit worden aangevuld met projecten of plannen die nog voor deze fase zitten en alleen bij gemeenten bekend zijn.

¹ [Regionale klimaatmonitor - Klimaatmonitor \(databank.nl\)](https://databank.nl)

2.3. Voortgang actielijnen en KPI's

2.3.1. Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg

KPI 1	Toewerken naar een vrij regelbaar vermogen van tussen 1,3 – 1,6 GW voor de Limburgse elektriciteitsinfrastructuur uiterlijk in 2030 voor momenten van lage hernieuwbare productie
Toelichting	Zowel de PES als de Limburgse systeemstudie pleiten voor een garantie van het Rijk t.a.v. vrij regelbaar vermogen als noodzakelijke randvoorwaarde voor de Limburgse energietransitie. Uit de meest recente leveringszekerheidsrapportage van TenneT² blijkt dat Limburg het probleem van “dunkelflaute” niet zal oplossen door uitwisseling met buurlanden, immers zal er in de buurlanden op dezelfde tijden elektriciteitstekorten of -overschotten ontstaan. Leveringszekerheid is de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid. Het Rijk draagt via het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de netbeheerder TenneT op om jaarlijks een rapportage leveringszekerheid op te stellen. De Provincie speelt hierin een “netwerkende/verbindende” rol.
Partners (niet limitatief)	Enexis, Gasunie, TenneT, RES-regio's/gemeenten, Chemelot, LEA-bedrijven, energiecoöperaties, Ministerie van EZK, Netbeheer Nederland, RWE
Provinciale rol	Netwerker/verbinder
Fase van uitvoering	• De Claus Centrale speelt nu en in de toekomst een grote rol in het energie systeem van Nederland en in het bieden van leveringszekerheid/vrij regelbaar vermogen. De ernaast gelegen TenneT koppelstations vormen met nu vier en in de toekomst vijf 380kV aftakkingen (waarvan één verbinding met Duitsland en één met België) het grootste elektriciteitsknooppunt van Nederland. Een (gebiedsgerichte) verkenning naar de locatie van de Claus Centrale zal inzicht geven in de mogelijke toekomstperspectieven en kansen op dit terrein. Dit is van belang voor de leveringszekerheid van Limburg. Deze studie is nu in voorbereiding. • De resultaten van het onderzoek naar energieopslag en -omzetting (uitgevoerd door Berenschot) zijn bekend en met uw Staten gedeeld (mededeling portefeuillehouder, 8 juni 2022³). • Gesprekken met lokale partijen worden gevoerd om te verkennen waar kansen liggen voor energieopslag en energieomzetting (zie ook doel 1 van de Waterstofagenda 2.0: Het aanjagen van innovatie voor de toepassing van waterstof). De noodzaak daartoe is met de acute transportschaarste alleen maar toegenomen. Waar nodig kan voor projecten op gebied van energieopslag, energieomzetting en slimme energiesystemen cofinanciering worden aangevraagd binnen het OPZuid programma en aanvullend bij Provincie Limburg (zie ‘Vooruitblik’). • In lijn met Motie 2881 Gewijzigd inzake “Minder spanning op hoogspanning” maakt energieopslag ook nadrukkelijk onderdeel uit van de aanpak van speciaal coördinator Ben Voorhorst. Wij halen informatie op bij bedrijventerreinen en stichtingen die zich met dit onderwerp

² TenneT analyseert jaarlijks de leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland en kijkt of er op elk moment voldoende aanbod van elektriciteit is om aan de vraag te voldoen. Zie: [Rapport Monitoring Leveringszekerheid - TenneT](#)

³ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake aankondiging Transportschaarste, 8-6-2022](#)

	bezighouden, RES'en, en REScoop om te bezien welke behoefte er is aan (verdere) ondersteuning. Wij verwachten uw Staten in september te kunnen informeren over de verdere voortgang van de netcongestie-aanpak. In het kader van de Investeringsagenda Noord-Limburg (programma onderdeel Energie & Klimaat) is er een narratief (= gezamenlijk verhaal) opgesteld over energielandschappen door de gezamenlijke gemeenten, Provincie en een vertegenwoordiger van Jong RES. Dit narratief is ook verfilmd. Hiermee dragen we onder meer bij aan de bewustwording onder onze (jongere) inwoners voor het toewerken naar een toekomstbestendige infrastructuur.
Gerealiseerd in 2023	De gehele KPI dient in 2023 in gang gezet te zijn met afgeronde of ten minste geïnitieerde besluitvorming over het opnemen van Vrij Regelbaar Vermogen als criteria voor leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland van de Netbeheerders en de Rijksoverheid.
Vooruitblik	• De (financiële) ondersteuning van (de eerste pilots) energieopslag en, waar opportuun, energieomzetting zal in 2022 in gang zijn gezet. Uw Staten zijn hierover geïnformeerd via mededeling portefeuillehouder ⁴. De eerste OPZuid openstelling vindt in september tot en met november 2022 plaats. De cofinancieringsaanvraag bij de Provincie kan doorlopend worden ingediend. • In september en oktober 2022 zal door samenwerking met de RES Noord- en Midden-Limburg, RES Zuid-Limburg, Cluster Energie Strategie (CES) Chemelot, CES Cluster6, Limburgs Energie Akkoord, Glastuinbouw Limburg, REScoop, en andere belanghebbenden inzicht verkregen worden in plannen, projecten en initiatieven die inpassing behoeven op het (toekomstige) elektriciteitsnet. • In het Nationale Programma Energie Systemen zal de noodzaak voor vrij regelbaar vermogen voor Limburg en Zuid-Nederland dienen te worden verankerd.

⁴ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake provinciale cofinanciering projecten energieopslag en energieomzetting, 10 mei 2022](#)

KPI 4	Wij realiseren uiterlijk in 2030 13.000 laadpalen in Limburg om het verwachte aantal van 130.000 elektrische auto's te voorzien van een dekkende laadvoorziening
Toelichting	De provincie neemt deel aan de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). Doel hiervan is adequate laadinfrastructuur te realiseren, zodanig dat dit geen beperking vormt voor de groei van elektrisch rijden. Eén van de belangrijkste doelen van de NAL is gemeenten te ondersteunen in het opstellen van plaatsingsbeleid voor laadinfrastructuur voor elektrisch rijden. Op basis van een landelijke inschatting van het aantal elektrische voertuigen in 2030 en het streven van ca. 1 laadpaal (met per laadpaal twee laadpunten) per 10 voertuigen is als richtgetal 13.000 laadpalen in 2030 als doelstelling opgenomen.
Partners (niet limitatief)	De provincies Noord-Brabant en Limburg werken samen onder de noemer Regionale Agenda Laadinfrastructuur Zuid (RAL Zuid), ook wel Regio Zuid van de NAL. Daarnaast wordt samengewerkt met het Ministerie van IenW, Enexis, Enpuls en gemeenten. Voor de plaatsing van publieke laadinfra in Noord-Brabantse en Limburgse gemeenten is een contract met Vattenfall gesloten.
Provinciale rol	Ondersteuner, Financier, Partner, Subsidiënt.
Fase van uitvoering	• 21 juli 2022 is de 2^e plaatsingsperiode van de concessie met Vattenfall ingegaan, deze loopt tot en met 20 juli 2024. Met ingang hiervan zijn ook de laatste 2 Limburgse gemeenten aangesloten bij de concessie met Vattenfall (gemeenten Maasgouw en Valkenburg aan de Geul). • In de 1^e plaatsingsperiode (juli 2020-juli 2022) zijn voor nagenoeg alle 580 locaties (1000 laadpunten) de verkeersbesluiten door gemeenten genomen en worden vervolgens door Vattenfall de laadpalen geplaatst. Hiervan zijn er 358 geplaatst. De plaatsing loopt hiermee achter op de planning, echter de verwachting is dat deze achterstand in de huidige plaatsingsperiode wordt ingelopen. • Het Plan van aanpak NAL Regio Zuid (looptijd 2020-2023) zal dit jaar geactualiseerd worden op basis van de nieuwe inzichten, op basis de ontwikkelingen rond de groei van elektrisch rijden en de resultaten van de hieronder genoemde onderzoeken. • Er is een onderzoeksopdracht gegeven door de NAL regio Zuid (nu in uitvoering) naar de marktontwikkelingen van het snelladen van personen voertuigen in de Regio Zuid (Noord-Brabant en Limburg). Hierin wordt onderzocht wat de sturingsinstrumenten voor gemeenten zijn, om te kunnen anticiperen op marktinitiatieven op dit gebied. Dit onderzoek wordt in september 2022 afgerond. • Er is een juridisch onderzoek uitgevoerd in opdracht van de NAL regio Zuid, ter onderbouwing van het nemen van verzamelverkeersbesluiten (het nemen van 1 besluit voor meerdere locaties van laadpalen) door gemeenten waarmee efficiënter toestemming voor locaties kan worden gegeven. Door gemeenten wordt met verzamelverkeersbesluiten gewerkt. In het onderzoek is onder meer nadere duiding gegeven over een redelijke termijn tussen besluitvorming en daadwerkelijke plaatsing. Dit is van belang voor de planning van de uitvoering. • Via (landelijk) onderzoek is door ElaadNL de laadbehoefte voor de logistiek voor bedrijven terreinen in beeld gebracht⁵. Deze laadbehoefte kan door de Netbeheerder gebruikt worden voor hun investeringsplannen in het elektriciteitsnetwerk.

⁵ Zie: [Laadbehoefte op bedrijventerreinen in kaart gebracht - Nationale Agenda Laadinfrastructuur](#)

	• Er is een onderzoeksopdracht gegeven door de NAL regio Zuid (afronding in september 2022) naar de mogelijkheden/wenselijkheid van het ondersteunen van particulieren in de keuzes die gemaakt moeten/kunnen worden bij de aanleg van een privaat laadpunt. • Slechts een beperkt aantal gemeenten heeft plaatsingsbeleid voor laadinfra vastgesteld, vooralsnog vormt dit geen belemmering voor de uitrol voor de laadinfrastructuur (c.q. het nemen van de verkeersbesluiten door gemeenten)
Gerealiseerd in 2023	• In de periode 2020-2024 worden minimaal 2500 laadpunten in Limburg geplaatst en voor 10 jaar geëxploiteerd door Vattenfall. Plaatsing van laadpalen door Vattenfall vindt plaats in 2 fasen van 2 jaar. In de eerste plaatsingsperiode is plaatsing van 1000 laadpunten in Limburg voorzien, in fase 2 worden nog 1500 laadpunten geplaatst. • Update Plan van Aanpak NAL Regio Zuid (jaarlijks vanaf begin 2022) • Voortgangsrapportage (jaarlijks vanaf begin 2021) • Doorgeven geüpdatet laadbehoefte t.b.v. RES 2.0, die gebruikt zullen worden door de Netbeheerder bij hun Impact berekeningen op het elektriciteitsnetwerk als gevolg van de verwachte ontwikkelingen in de energietransitie
Vooruitblik	• Met ingang van de 2^e fase van de plaatsingsperiode van de concessie van Vattenfall, zal Vattenfall met voorstellen komen voor locaties van laadpalen (750 laadpalen, 1500 laadpunten in Limburg). Deze moeten door gemeenten gevalideerd worden en hierover moeten gemeenten verkeersbesluiten nemen, zodat Vattenfall tot plaatsing over kan gaan. • Voorbereiding van besluitvorming over de rol van de provincies (Noord-Brabant en Limburg) ten aanzien van de uitrol van publieke laadinfrastructuur voor personenvervoer na afloop van de plaatsingsperiode (juli 2024) van de huidige concessie. • Nadere rolbepaling en aanpak ten aanzien van het laden voor de logistiek. • Rapportage over de marktontwikkelingen van het snelladen met daarbij sturingsinstrumenten voor gemeenten inzake snellaad infrastructuur voor personenvervoer. • Oplevering onderzoek naar de mogelijkheden/wenselijkheid van het ondersteunen van particulieren in de keuzes die gemaakt moeten/kunnen worden bij de aanleg van een privaat laadpunt.

KPI 5	Het inrichten van een passende overlegstructuur (governance) om samen met de betrokken partners de integrale afwegingen te kunnen maken op regionaal schaalniveau voor de infrastructuur-keuzes richting 2030 voor Limburg.
Toelichting	De Provincie heeft bij de Energie Systeemstudie een rol gespeeld in het bieden van inzichten, analyses en agendering van broodnodige veranderingen om de energietransitie in Limburg vorm te kunnen geven. Tegelijkertijd is de actuele situatie dat Enexis veel meer schaarste heeft afgekondigd dan voorzien. Dezelfde risico's bestaan er voor de projecten waar TenneT in de Provincie Limburg aan moet werken. Op dit moment worden nieuwe elektriciteitskabels door de netbeheerders aangelegd op basis van het "first come, first serve" principe. Dat zorgt ervoor dat netbeheerders, volgens Europese wetgeving, genoodzaakt zijn om aanvragen in behandeling te nemen in volgorde van binnenkomst. De netbeheerder mag hierin geen voorrang geven, zelfs niet als dit bijvoorbeeld een ziekenhuis betreft. Het "first come, first serve" principe in combinatie met een enorme hoeveelheid aanvragen zorgt ervoor dat de netbeheerders momenteel overvraagd zijn of raken. Netbeheerders roepen daarom het Rijk en regionale overheden op om gezamenlijk te gaan prioriteren en programmeren. Op landelijk niveau wordt dit vormgegeven in het nationale programma Regionale Energie Infrastructuur Systeem (REIS). In Limburg werken wij sinds 2021 aan ons eigen programma "Limburgse Energie Infrastructuur Programmering", welk vooruitloopt op het nationale programma REIS. Dit heet nu Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (Provinciale MIEK), in lijn met de nationale aanpak.
Partners (niet limitatief)	Gasunie, TenneT, Enexis, Ministeries van EZK, I&W en BZK, RES-regio's/gemeenten, LEA-bedrijven, Chemelot-partners, Havenbedrijf Rotterdam, Duitse partners (bedrijfsleven, overheden), CE Delft.
Provinciale rol	Ondersteuner, Netwerker, Procesmanager (Provinciale MIEK)
Fase van uitvoering	Transportschaarste voor het terugleveren/invoeden en afnemen van elektriciteit zorgt momenteel ervoor dat de grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit en nieuwe afname van stroom geen aansluiting meer kan vinden op het elektriciteitsnet⁶. Daar proberen netbeheerders, bedrijven, gemeenten en Provincie Limburg (onconventionele) oplossingen voor te implementeren. Dat kan alleen door gezamenlijk op te trekken. De volgende acties zijn het afgelopen half jaar gecontinueerd/in gang gezet: • De bestuurlijke en ambtelijke overleggen om tot meer inzicht en mogelijk andere prioritering van de aanleg van energie infrastructuur te komen, vinden nu elk kwartaal ongeveer plaats. De aanpak hiervan wordt ook gedeeld met het Rijk en de Provincie wacht nadere uitwerking af van het Rijk over het benodigde juiste instrumentarium. • In het Provinciaal MIEK werken wij met de vertegenwoordigers van de RES'en, Cluster Energie Strategie (CES), Regionale Agenda Laadinfrastructuur (RAL) en de netbeheerders aan meer inzicht en andere programmering van de aanleg van nieuwe energie infrastructuur. Voor het anders en beter programmeren zijn 6 producten nodig die allen in gang worden gezet, dan wel gerealiseerd worden: 1. Matrix met zoveel mogelijk up-to-date informatie over nieuw aanbod en nieuwe vraag naar energie en de daarvoor vereiste infrastructuur (de Limburgse Energie Systeemstudie keek naar 2030 en 2050, maar het

⁶ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake aankondiging Transportschaarste, 8-6-2022](#)

	afgelopen jaar is duidelijk geworden dat er al veel acute knelpunten zijn en bijkomen); 2. Inzicht in ruimtelijke reserveringen en inpassing; 3. Een bruikbaar inzicht en mogelijke instrumenten in alternatieven voor nieuwe energie infrastructuur; 4. Een afwegingskader om te komen tot optimale keuzes; 5. Spelregels om het afwegingskader te benutten; 6. Besluitvormingsprocessen om alle inzichten en afspraken ook echt vast te leggen en tot realisatie over te kunnen gaan. • In het kader van de acute transportschaarste is speciaal coördinator Ben Voorhorst aangesteld door Minister Jetten. De aanpak hieromtrent focust op vier sporen: 1. het slimmer en optimaler gebruiken van het net - nu en in de toekomst - door het beter managen van netcongestie en oplossingen buiten het net om te identificeren; 2. het versnellen van de realisatie van netuitbreidingen; 3. meer voorspelbaarheid in toekomstige netbelasting en programmatisch te gaan werk om alle partijen meer houvast en handelingsperspectief te geven; 4. gezamenlijke communicatie om partijen en samenleving mee te krijgen in de aanpak In deze aanpak zijn Provincie Limburg, Provincie Noord-Brabant (en via de Provincies de RES'en), TenneT, Enexis, EZK, CES'en en de ACM betrokken zodoende op zoek te gaan naar korte termijn oplossingen en een nieuwe werkwijze voor de middellange en lange termijn. Bovenstaande informatie is mede conform toezegging 9147 om uw Staten geïnformeerd te houden over ontwikkelingen op het gebied van transportschaarste.
Gerealiseerd in 2023	In 2023 moet de planvorming van meerdere aanlegprojecten voor nieuwe energie infrastructuur versneld tot stand zijn gekomen, waarvan ten minste: • De hoogspanningskabels en ontsluitingen van de kust naar Chemelot • Afspraken over prioritering/programmering i.r.t. aansluitingen voor bestaande en nieuwe initiatieven voor zowel het opwekken van duurzame energie zoals de RES 1.0 biedingen, als de afname van duurzame energie zoals in de industrie.
Vooruitblik	• In voorjaar 2023 zal het eerste Provinciale MIEK worden opgeleverd door de Provincie i.a.m. de hierboven genoemde stakeholders. De bouwstenen voor dit plan van aanpak zijn in Limburg reeds in voorbereiding. • In 2022 wordt de overlegstructuur verder geconcretiseerd zodat dit een integraal en gedragen platform is waar afwegingen gemaakt kunnen en mogen worden ten gunste van het Limburgse energiesysteem. • Het Kabinet kijkt naar welke criteria voor anders programmeren kunnen worden vastgesteld. De Provincie Limburg overweegt als vervolgstap, die rol voor Limburg te vervullen. Dit hangt mede af van afspraken hierover tussen het IPO en het Rijk in nationale programma's en de hieruit voortvloeiende initiatieven omtrent energie infrastructuur. Daarbij blijven we afhankelijk van met name de Limburgse gemeenten, bedrijven, netbeheerders en de Rijksoverheid om informatie te delen en alle procedures en werkwijzen op elkaar af te stemmen. Als Provincie zijn we parallel bezig met het opstellen van integrale en systeem-inzichten én het helpen versnellen van ruimtelijke inpassing, binnen het ons ter beschikking staande (juridische) instrumentarium.

	• Er dient ruimte vrij te komen op het elektriciteitsnet zodat energie opwek projecten en verduurzaming en vestiging van bedrijven weer doorgang kan vinden. Hier werken wij in gezamenlijkheid met de speciaal coördinator aan.
--	--

De Limburgse Waterstofagenda 2.0

Hier treft u sinds deze tweede voortgangsrapportage PES de doelen en voortgang van de Limburgse Waterstofagenda 2.0. Voor de Waterstofagenda gebruiken we de vooruitblik naar 2022 ('gerealiseerd in 2022') in tegenstelling tot 2023 in de rest van de rapportage. Dit vanwege het feit dat de Waterstofagenda in 2022 eindigt.

Doel 1	Het aanjagen van innovatie voor de toepassing van waterstof
Toelichting	Het stapsgewijs uit-faseren van aardgas in de komende decennia is een noodzakelijke ontwikkeling maar zorgt tegelijkertijd voor enorme congestieproblematiek. De netcapaciteit voor elektriciteit is op dit moment ontoereikend om het gasverbruik te kunnen vervangen. Deze en andere opgaven van de energietransitie en aanpassingen in het net vergen tijd. Hierdoor zijn we genooddaakt om te kijken naar alternatieve energiebronnen en -dragers én manieren van energieopslag. Waterstof vormt zowel als energiedrager als middel van opslag een alternatief. Conform de Limburgse Waterstofladder ligt de prioriteit van de toepassing van waterstof bij de industrie en het zwaar transport. Dit zijn dan ook de sectoren waar de Provincie innovatie met name poogt aan te jagen. Dat betekent dat industriële processen onderzocht dienen te worden voor de inzetbaarheid van waterstof; voertuigen en verbrandingsmotoren ontwikkelt dienen te worden voor de toepassing van waterstof en er ook op lokaal niveau waterstof opgewekt kan worden door middel van elektrolyse, met name op plekken waar congestieproblematiek optreedt en opgewekte elektriciteit geen directe bestemming kan vinden.
Partners (niet limitatief)	Bedrijven Limburgs Energie Akkoord (LEA), transport en logistiek partijen, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), het LIOF, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Ministerie van Economische Zaken, Gasunie.
Provinciale rol	Netwerker/verbinder, ondersteuner, subsidiënt
Fase van uitvoering	- Via een subsidie draagt de Provincie bij aan de pilot haalbaarheidsstudie Local Energy Hub. In deze studie wordt gekeken naar de energiehuishouding en kansen voor oplossingen voor en, in het bijzonder, ook achter de meter op bedrijventerreinniveau – waaronder ook waterstof. Dit is een initiatief van Stichting Duurzame Bedrijventerreinen. De studie is in de afrondende fase. - Geïnteresseerde LEA-bedrijven worden ondersteund in fase 1 van hun omschakeling naar waterstof. Fase 1 betekent dat voor de bedrijven helder is of zij een aansluiting kunnen krijgen op de waterstofbackbone, wanneer dit gerealiseerd kan worden, en tegen welke tarieven (met marge) zij mogelijk waterstof kunnen afnemen. Onlangs is door Gasunie bekend gemaakt dat Limburg, met een directe verbinding naar Chemelot, in 2027 of 2028 aangesloten zal worden op de waterstofbackbone⁷. De Provincie is betrokken bij en levert een financiële bijdrage aan het Interreg project EMR H2 Booster, gericht op het delen van kennis en het bij elkaar brengen van het waterstof netwerk in de Euregio Maas-Rijn (EMR). Op 30 maart jl. heeft de kick-off van dit project plaatsgevonden. Op dit moment is de eerste inventarisatie ronde afgerond waarin een beeld is verkregen van de huidige stand van zaken rondom (duurzame) waterstof in het MKB in de EMR. Uit deze inventarisatie blijkt dat de activiteit met betrekking tot (duurzame) waterstof van het MKB in de EMR vooralsnog relatief laag is. Aan overheidskant wordt er echter veel in geïnvesteerd, althans, vooral in Duitsland.

⁷ Zie: [De ontwikkeling van het waterstofnetwerk Nederland > Gasunie](#)

Gerealiseerd eind 2022	Eind 2022 hebben wij inzicht in welke kansen elektrolyse en opslag in waterstof biedt voor Limburg op basis van het onderzoek naar energieopslag en omzetting en de verkenningen die reeds in de markt gedaan worden (o.a. van VoltH2). Indien dit als slimme oplossing en kans wordt beschouwd kan worden gekeken naar een eerste pilot.
Vooruitblik	- Via de OPZuid regeling en beschikbare provinciale cofinanciering⁸ zal een impuls worden gegeven aan innovatieve projecten op het gebied van onder andere waterstof (daarnaast ook batterijopslag). De eerste openstelling van de OPZuid regeling zal plaatsvinden van 12 september tot en met 4 november 2022. - Vanuit de Investeringsagenda draagt de Provincie bij aan een locatiestudie energieopslag en -omzetting voor Noord-Limburg. Samen met de regio Noord-Limburg gaan we in Q3 2022 beoordelen welke initiatieven we verder kunnen ondersteunen als pilots en zo bouwen we voort op de resultaten van het onderzoek naar energieopslag en -omzetting (zie ook KPI 1).

⁸ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake provinciale cofinanciering projecten energieopslag en energieomzetting, 10 mei 2022](#)

Doel 2	Het realiseren van de benodigde waterstof-infrastructuur
Toelichting	Zowel vanuit de overkoepelende actielijn 1 van de Provinciale Energie Strategie alsook vanuit de Limburgse Waterstofagenda wordt het belang van tijdige aanleg van waterstofinfrastructuur onderschreven. De Provincie heeft de potentiële behoefte naar waterstof bij de LEA-bedrijven recentelijk verkend in een studie door CE Delft (Kansen voor waterstof in de Limburgse industrie, 2021) en ook de vraag naar waterstof van Chemelot wordt herhaaldelijk geïntermediateerd middels de Cluster Energie Strategieën. De voornaamste twee projecten die van belang zijn voor de realisatie van deze infrastructuur zijn HyWay27 en de Delta Corridor. De Delta Corridor zal met name voor de toevoer van waterstof en op gebied van import en afvang van CO₂ (mogelijkheid voor blauwe waterstof) van essentieel belang zijn. De landelijke waterstofbackbone (HyWay27) van Gasunie gaat voorzien in de gewenste aansluitingen voor bedrijven en geïnteresseerde partijen. De landelijke waterstofbackbone verbindt de vijf Nederlandse industrieclusters, waaronder Chemelot, met productie- of importlocaties en wordt naar alle waarschijnlijkheid operationeel tussen 2025 en 2030. Hiervoor gebruikt Gasunie (deels) bestaande gasinfrastructuur. Beide projecten zijn ook op de lijst van het Nationaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat opgenomen dat op 26 november jongstleden door het Kabinet aan de Tweede Kamer is verstuurd. De Provincie spant zich ervoor in dat ook in Limburg oude gasinfrastructuur zo goed mogelijk hergebruikt en benut wordt (in lijn met Motie 2561 Palmen cs inzake Behoud van gasinfrastructuur).
Partners (niet limitatief)	Havenbedrijf Rotterdam, Chemelot, LEA bedrijven, Gasunie, Ministeries van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Infrastructuur en Waterstaat, provincies Brabant en Zuid Holland
Provinciale rol	Netwerker/verbinder, ondersteuner
Fase van uitvoering	• Er worden gesprekken gevoerd met Gasunie, zodoende inzicht te verkrijgen in de kansen voor Limburg ten aanzien van de aansluiting op de landelijke backbone en die kansen maximaal te kunnen benutten. De aansluiting van Limburg op de waterstofbackbone staat –dankzij een intensieve lobby vanuit met name Chemelot- nu gepland voor 2027 of 2028. • Met Rijk, bedrijfsleven en andere regio's werkt de Provincie aan de voorbereidingen voor het versneld aanleggen van de Delta Corridor. Hierover is inmiddels ook contact met betrokken gemeenten en andere belanghebbenden. Een groep grote multinationals heeft publiekelijk aangekondigd de Deltacorridor te willen gaan gebruiken. De bedrijven die de Deltacorridor willen gaan aanleggen zijn in een vergevorderd stadium van consortium vorming.
Gerealiseerd eind 2022	Eind 2022 verwachten wij het volgende gerealiseerd te hebben: • Voor (LEA) bedrijven en geïnteresseerde partijen in kaart hebben gebracht of en op welke termijn zij een aansluiting kunnen krijgen op de waterstofinfrastructuur. • Inzicht in en duidelijkheid over de toevoer van waterstof naar/in de provincie via de Delta Corridor en landelijke waterstofbackbone. Hierbij ook zo goed mogelijk in kaart weten te brengen welke hoeveelheden verwacht kunnen worden en tegen welke prijs. Dit schept een verduidelijkt beeld voor (externe) belanghebbenden. • Inzicht te hebben in de discrepantie tussen aanbod en vraag naar waterstof, zodoende plannen te kunnen maken om het gat tussen het aanbod van en de vraag naar (tijdelijk) te kunnen dichten met mogelijk regionaal geproduceerde waterstof.

Vooruitblik	• Komende maanden worden de gesprekken met Gasunie geconcretiseerd, zodoende inzicht te verkrijgen in de kansen voor Limburg ten aanzien van de aansluiting op de landelijke backbone en die kansen maximaal te kunnen benutten. • Het Rijk heeft aangekondigd de Kennisgeving voor de voorgenomen aanleg van de Deltacorridor in de tweede helft van 2022 te willen publiceren. Naar verwachting wordt hierin ook duidelijkheid verschaft over het geïdentificeerde tracé door Limburg. • De multinationale/bedrijven die de Deltacorridor willen gaan aanleggen werken toe naar een Investeringsbeslissing en Business Case en zijn gesprek met hun achterban en stakeholders in Duitsland.
--------------------	---

Doel 3	Het vergroten van de vraag naar en opschalen van toepassingen van waterstof
Toelichting	Waterstof in de industrie In 2021 heeft CE Delft in opdracht van de Provincie de kansen verkend voor waterstof in de Limburgse industrie. Aanvullend daaraan heeft CE Delft een case study bij Smurfit Kappa Roermond Papier uitgevoerd om hen op weg te helpen in hun investeringsbeslissingen ten aanzien van de omschakeling op elektrificatie en/of waterstof. Beide onderzoeken (zie tevens 3.1) hebben aangetoond dat het maken van investeringsbeslissingen voor bedrijven vermoeilijkt wordt door het gebrek aan overheidsbeleid met betrekking tot waterstof en andere duurzame alternatieven. Ook heeft het onderzoek aangetoond dat met het juiste overheidsbeleid het kantelpunt van de omschakeling ‘van het aardgas af’ dichterbij kan halen. Het juiste overheidsbeleid zal echter gepaard moeten gaan met de tijdige aanleg van de benodigde infrastructuur, dat geldt voor zowel elektriciteitsinfrastructuur als waterstofinfrastructuur. Waterstof in mobiliteit Waterstof zal naar verwachting een essentiële rol gaan spelen in de verduurzaming van het zwaar transport en de scheepvaart. Op dit moment bevinden zich nog geen waterstoftankstations in onze provincie. Hierdoor is ook de toepassing van waterstof aangedreven voertuigen gering. Het kip-ei principe. De Provincie probeert hier de komende periode versneld verandering in te brengen. Ook in de andere provincies is de huidige toepassing van waterstof in de mobiliteit nog gering. Op dit moment zijn er 15 waterstoftankstations in Nederland. De landelijke ambitie is om in 2025 een vijftigtal waterstoftankstations operationeel te hebben met daarbij 15.000 lichte waterstof aangedreven voertuigen en 3.000 zware waterstof aangedreven voertuigen. Daarnaast wil de nationale overheid bijdragen aan minimaal 150 binnenschepen in 2030, met 5 PJ waterstof voor duurzame vervoerders om 0,4 Mton CO₂-reductie te realiseren. Ook ambieert men landelijk een jaarlijkse reductie van 10% van de investeringskosten in waterstoftankstations door middel van innovatie. De Provincie is ambtelijk met RVO en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in gesprek ten aanzien van het opzetten van een (landelijk) actieplan ‘waterstof in mobiliteit’. De focus zal hier met name liggen op de Zero Emission steden (één daarvan is Maastricht) en de transportcorridors. De Provincie probeert in haar sturing voor de locaties voor waterstoftankstations dan ook de lijn door te voeren van landelijke prioriteiten, zodoende voorbereid te zijn op nieuwe stimuleringsmaatregelen.
Partners (niet limitatief)	LEA bedrijven, Gasunie, CE Delft, RVO, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Brightsite, tankstationhouders, transport en logistiek partijen
Provinciale rol	Netwerker/verbinder, ondersteuner
Fase van uitvoering	- Het eerste waterstoftankstation in Limburg is, in aanwezigheid van gedeputeerde van Gaans-Gijbels, op 7 april 2022 geopend bij Vissers Energy Group te Horst. - In de tweede helft van 2022 vindt een brainstormsessie plaats met alle belanghebbenden rondom het thema waterstof in mobiliteit zodoende in kaart te brengen welke behoefte er is naar het tanken van waterstof en welke initiatieven er al zijn en hoe die gerealiseerd kunnen worden. Met behulp van

	deze sessie trachten we inzichtelijk te maken hoe de Provincie kan bijdragen aan de versnelde realisatie van waterstoftankstations in Limburg. • Er worden Expressions of Interest (door Gasunie) opgehaald bij bedrijven die (op termijn) geïnteresseerd zijn in het produceren of afnemen van waterstof. • De Provincie heeft een financiële bijdrage geleverd aan de studie naar de kansen voor waterstof binnen de Rijn-Alpen Corridor.
Gerealiseerd eind 2022	Eind 2022 verwachten wij het volgende gerealiseerd te hebben: • Een door marktpartijen gedragen plan rondom thema 'waterstof in mobiliteit'. Op grond van dit plan zullen versneld waterstoftankstations gerealiseerd kunnen worden.
Vooruitblik	• Proeftuinen 'waterstof in de industrie' worden, bij interesse vanuit bedrijven, gestimuleerd en ondersteund. • Op termijn zullen 2 à 3 waterstoftankstations in Limburg worden gerealiseerd. Dit conform motie 2692. We zoeken hierbij aansluiting met het landelijke actieprogramma waterstof in mobiliteit. De realisatie van meerdere waterstoftankstations loopt echter vertraging op vanwege de eerder besproken transportschaarste, en het uitblijven van een nationaal beleidskader en (financiële) ondersteuning. • Oplevering studie naar de kansen voor waterstof in de Rijn-Alpen Corridor. • De Provincie zoekt aansluiting op Europese en nationale doelstellingen op dit punt.

Doel 4	Samenwerking en alliantievorming (t.b.v. doelen 1-3) op het gebied van waterstof.
Toelichting	De potentie van waterstof is groot. De kosten die gepaard gaan met de ontwikkeling en toepassing van waterstof ook. Om waterstof betaalbaar te krijgen is innovatie, infrastructuur, het creëren van een grote markt, en samenwerking nodig. Het aanjagen van innovatie, het realiseren van de benodigde infrastructuur en het vergroten van de vraag naar waterstof zijn de doelen die door alle betrokken partijen worden nagejaagd. De samenwerking tussen deze partijen is essentieel om waterstof versneld een rol te kunnen laten spelen, op regionaal, nationaal, en internationaal niveau. Dit geldt zowel voor samenwerking binnen projecten en de financiering hiervan, als samenwerking op gebied van kennisontwikkeling en -deling.
Partners (niet limitatief)	LIOF, Waterstof Coalitie Limburg (WCL), Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Brightsite, Waterstofnet, RES-gemeenten, Chemelot, (LEA) bedrijven, Gasunie
Provinciale rol	Netwerker/verbinder
Fase van uitvoering	- Op 25 maart jl. heeft de Provincie een subsidie verstrekt aan Waterstof Coalitie Limburg (WCL) voor het project Planvorming 2022-2023. WCL is aan de slag met het contact leggen met bedrijven en ondernemers omtrent waterstof, het verkennen van regelgeving, belemmeringen, en kansen van waterstof, het organiseren van 4 kennisworkshops of events (waarvan tenminste 2 voor gemeenten), het opzetten van een waterstof community en provinciaal kennisnetwerk, het inrichten van een centraal loket 'waterstof' toegankelijk voor alle regio's van Limburg en daarbuiten, en het oprichten van een academie. Hiermee beschouwen wij motie 2691 als uitgevoerd. - Ambtelijk maakt de Provincie deel uit van de landelijke werkgroep infrastructuur en opslag van het Nationaal Waterstof Programma⁹ (onder leiding van het Ministerie van EZK), en de interprovinciale (IPO) werkgroep waterstof.
Gerealiseerd eind 2022	Eind 2022 verwachten wij het volgende gerealiseerd te hebben: - De basis voor euregionale samenwerking is gelegd in het Interreg H2 Booster project. - Het initiatief genomen om (Limburgse) partijen (beter) te verbinden en verenigen zodoende beleid effectief tot uitvoering te brengen. - Het speelveld aan initiatieven en partners in Limburg is in kaart gebracht en verkend. - Er ligt een basis voor verdere samenwerking op kennis- en projectniveau binnen en buiten de provincie.
Vooruitblik	- Samenwerking wordt versterkt via het acteren binnen werkgroepen en consortia. - Samenwerking binnen de Euregio wordt verder versterkt door het EMR project (zie doel 1).

⁹ [Home - Nationaal Waterstof Programma](#)

2.3.1.1 Overige ambities

In de PES zijn de volgende aanvullende ambities opgenomen:

- **Gasinfrastructuur behouden:**

Om de energietransitie door te zetten, zijn meerdere technische oplossingen nodig. Daarom wordt in de PES ook ingezet op het behouden van de gasinfrastructuur om een rol te kunnen spelen in de warmtetransitie (hoe woningen en andere gebouwen van fossiel aardgas af kunnen gaan, zie ook Actielijn 3, 2.3.3). Hierover zijn recent vragen gesteld en beantwoord in het kader van de behandeling van de tweede voortgangsrapportage van de PES¹⁰. De gasinfrastructuur kan ingezet worden om groen gas of waterstof te transporteren in plaats van aardgas. Gezien de schaarste van deze twee gassen wordt hier vooral naar gekeken in gebieden en sectoren waar weinig andere alternatieven zijn om aardgas te vervangen. Op dit moment wordt de gasinfrastructuur volgens schema onderhouden door Enexis in het kader van de veiligheid.

Gasunie heeft met het HyWay27-rapport¹¹ reeds kunnen aantonen dat bestaande gasinfrastructuur ook kan worden ingezet voor het transport van pure waterstof, en heeft tevens het startsein van het Rijk gekregen dit in gang te zetten voor delen van de hoofdinfrastructuur¹². Hiermee zou de industrie gebruik kunnen gaan maken van duurzame waterstof. Hieruit blijkt de samenhang tussen de verduurzaming van wijken en de verduurzamingsplannen van de industrie en de ambities rond de buisleidingenprojecten van de havens van Rotterdam, Antwerpen en Gasunie. Gesprekken tussen potentiële afnemers en producenten van waterstof en Gasunie worden door de Provincie gefaciliteerd. Zie ook Actielijn 1 en 2.

- **Relevante buisleidingen infrastructuur realiseren:**

Buisleidingen worden in Nederland privaat aangelegd en beheerd. Als Provincie hebben we te maken met vergunningverlening voor aanleg en beheer vanuit de wet Natuurbescherming en als relevant bij het doorkruisen van waterwingebieden een formele rol. Inzicht hebben in toekomstige projecten en mogelijke tracékeuzes is van belang om die rol goed in te kunnen vullen. Daarnaast kijkt de Provincie vanuit de belangen van onder meer goede ruimtelijke inpassing, werk met werk maken, verduurzaming en concurrentiepositie actief mee de voornemens en planvorming van nieuwe buisleidingen. Voor de energie-transitie zijn een breed palet aan buisleidingen relevant:

- (Inter-)nationale buisleidingen verbindingen zoals de Waterstofbackbone en de Deltacorridor (zie Doel 2 van de Waterstofagenda).
- De bestaande gasinfrastructuur die mogelijk gedeeltelijk zal worden omgebouwd tot waterstofleidingen. Gasunie heeft hiervoor het afgelopen half jaar een plan voor naar de Tweede Kamer gestuurd (zie voetnoot 12).
- De Belgische ambitie om een buisleidingencorridor tussen Antwerpen en Duitsland aan te leggen. Hierom heeft de Provincie de Vlaamse overheid geïnformeerd over de Structuurvisie Buisleidingen en de Nederlandse ambities binnen daarbinnen (zie vorige punt).
- De buisleidingen tussen de haven van Stein en Chemelot. Mogelijk komt er een nieuwe buisleiding voor biopropeen¹³.
- De buisleidingen op het Chemelot terrein. In de toekomst zal dit onder invloed van de circulaire- en verduurzamingsplannen van Chemelot veranderd en vernieuwd moeten worden.
- Warmtenetten voor warm water (zie KPI 12 en KPI 13).

¹⁰ Zie: [Beantwoording schriftelijke vragen inzake Tweede voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie, 23 juni 2022](#)

¹¹ Zie: <https://www.hyway27.nl/actueel/hyway-27-realisatie-van-het-landelijk-waterstofnetwerk>

¹² Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/06/29/ontwikkeling-transportnet-voor-waterstof>

¹³ Zie: <https://www.chemelot.nl/nieuws/info-avond-stein>

- De te verwijderen buisleiding van de Defensie Pijpleidingen Organisatie (DPO) in Limburg. DPO is in gesprek met het Havenbedrijf Rotterdam als aanspreekpunt voor de Deltacorridor om werkzaamheden waar mogelijk te combineren.
- De bestaande private buisleidingen infrastructuur in Limburg. Hier is het afgelopen half jaar niets nieuws over te melden.
- **Opslag en andere alternatieven**: de voortgang is opgenomen onder KPI 1 van Actielijn 1.

2.3.2. Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap

Aan deze actielijn wordt langs twee sporen invulling gegeven:

1. Innovatie en nieuwe technieken door het bedrijfsleven;
2. Limburg als praktijk- en leeromgeving voor innovatie en vakmanschap in de energietransitie.

Aan deze sporen zijn KPI's gekoppeld waarover hieronder per KPI de voortgang wordt toegelicht.

KPI 6	Uiterlijk in 2030 een CO ₂ -reductie van 15,5 Mton cumulatief over de levensduur van de LEF projecten.										
Toelichting	Deze KPI is gericht op uiterlijk in 2030 realiseren van 15,5 Mton CO₂-reductie cumulatief over de levensduur van de LEF projecten. Hierbij worden CO₂ besparingen rekenkundig ingeboekt in jaar 1 van de LEF-lening. Met deze doelstelling wordt inzichtelijk gemaakt hoe LEF in de gehele periode tot 2030 zal presteren. Conform de rapportagestructuur van LEF zoals overeengekomen met de Europese Investeringsbank, wordt per project de volledige te bereiken CO₂ emissie reductie per project ingeboekt op het moment van “financial close” (sluiten van de financieringsovereenkomst). Provinciale Staten worden nader geïnformeerd inzake de voortgang van het Limburgs Energie Fonds conform de Regeling Grote Projecten (RGP) middels een Basis Rapportage (BR) en Voortgangsrapportages (VR). In de VR PES wordt enkel ingegaan op de in de PES gestelde KPI's met betrekking tot het LEF. Onderhandelingen tussen LEF B.V. en potentiële kredietnemers zijn vertrouwelijk van aard, zowel voor wat betreft inhoud, financiële afspraken als planning. Bij financieringen door het LEF met een omvang van meer dan €2,5 mln. vindt besluitvorming omtrent de financiering plaats middels de AvA (GS) en worden Provinciale Staten (PS) conform amendement 17 (Kuntzelaers inzake ‘financieringsaanvragen Limburgs Energie Fonds’) geïnformeerd.										
Partners (niet limitatief)	– Fondsbeheerder LEF (Polestar Capital, vh. Finquiddity); – Adviescie LEF; – Bedrijven die lening aanvragen.										
Provinciale rol	Financier (via LEF), aandeelhouder LEF.										
Fase van uitvoering	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>VR2</th><th>VR3 (Q2 2022)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>CO₂-reductie in Mton CO₂ eq. cumulatief sinds start fonds</td><td>4,9</td><td>4,1</td></tr> <tr> <td>Actuele CO₂-reductie Mton CO₂ eq. (vanaf 2020)</td><td>2,1</td><td>2,1</td></tr> </tbody> </table> In de kwartaalrapportage van Q1 2022 is er door de fondsbeheerder een correctie gerapporteerd met betrekking tot de impact die door het LEF is gemaakt. De fondsbeheerder heeft hier op toegelicht dat als onderdeel van de jaarlijkse LEF impactrapportage uitgebreide analyses zijn uitgevoerd op de consistentie van de data. Hierbij is een aantal afwijkingen gevonden, welke hebben geleid tot correcties die zijn doorgevoerd in de kwartaalrapportage van Q1 2022. Deze correctie heeft voor wat betreft CO₂-reductie alleen betrekking op projecten vóór 2020 en heeft daardoor geen invloed op de voortgang van KPI 6.			VR2	VR3 (Q2 2022)	CO ₂ -reductie in Mton CO ₂ eq. cumulatief sinds start fonds	4,9	4,1	Actuele CO ₂ -reductie Mton CO ₂ eq. (vanaf 2020)	2,1	2,1
	VR2	VR3 (Q2 2022)									
CO ₂ -reductie in Mton CO ₂ eq. cumulatief sinds start fonds	4,9	4,1									
Actuele CO ₂ -reductie Mton CO ₂ eq. (vanaf 2020)	2,1	2,1									

	In de vergadering van de LEF-adviescommissie inzake betreffende kwartaalrapportage is een nadere toelichting gegeven door de fondsbeheerder. Afgesproken is dat de fondsbeheerder een verbeterplan opstelt om de kwaliteit van interne processen te verbeteren en borgen. Dit verbeterplan zal in de loop van het jaar worden aangeboden aan de AvA.
Gerealiseerd in 2023	3,5 Mton in de periode 2020 t/m 2023.
Vooruitblik	In de herziene basisrapportage en navolgende voortgangsrapportages inzake het LEF conform de RGP wordt gerapporteerd over de voortgang van het LEF. Hierin wordt tevens een vooruitblik gegeven voor wat betreft realisatie van CO ₂ -reductie. Volgens planning zou eind Q2 2022 voor KPI 6 een CO ₂ reductie van 1,6 Mton behaald moeten zijn. De huidige realisatie ligt met een realisatie van 2,1 Mton voor op planning en zowel het tussentijdse doel als het doel in 2030 worden naar verwachting behaald. De eerstvolgende voortgangsrapportage LEF wordt in oktober 2022 verwacht.

KPI 7	Een CO ₂ /N ₂ O reductie van 3,05 Mton door specifiek Chemelot uiterlijk in 2030.
Toelichting	Deze KPI is gebaseerd op de alle mogelijke maatregelen die Chemelot denkt te kunnen ontwikkelen c.q. implementeren leidend tot emissiereductie van CO₂ en N₂O (lachgas). Wij gaan hierbij uit van het referentiejaar 2015. Toen bedroeg de uitstoot door Chemelot 5,8 Mton CO₂-equivalenten (cf. RIVM Emissieregistratie). In het Regioplan Cluster Chemelot 2030 is opgenomen dat tot 2030 2,1 Mton CO₂/N₂O emissie gereduceerd kan worden in scope 1 (= directe CO₂-uitstoot, veroorzaakt door eigen bronnen binnen de organisatie. Het betreft dan de uitstoot door eigen gebouw-, vervoer- en productie gerelateerde activiteiten). Indien tijdig, vóór 2030 dus, de 380kV elektriciteitsleiding van Maasbracht naar Graetheide wordt doorgetrokken, is elektrificatie van naftakraker 4 mogelijk en kan ca. 0,7 Mton extra CO₂-reductie worden gerealiseerd. Verdere CO₂-emissiereductie kan worden gerealiseerd door afvoer van CO₂ per pijpleiding voor CCS (Carbon Capture and Storage) onder de Noordzee. Alleen zo is de ambitie van 3,05 Mton haalbaar. Overigens nemen wij scope 2&3¹⁴ emissiereducties van Chemelot (totaal 2,22 Mton conform genoemd Regioplan) niet in de PES ambitie mee, omdat deze ook niet mogen worden meegenomen in de EU-ETS (European Emissions Trading System) en de nationale CO₂ heffingen.
Partners (niet limitatief)	Chemelot-organisatie, Brightsite, bedrijven op industrial site Chemelot
Provinciale rol	Ondersteuner, netwerker/verbinder, (co)financier, bevoegd gezag
Fase van uitvoering	Chemelot/AnQore is in overleg met het Ministerie van EZK over een investeringssubsidie (waarschijnlijk op basis van de Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+) regeling) voor de RTO-installatie t.b.v. de reductie van lachgas, welke in 2025 gerealiseerd moet zijn. De engineering daarvan loopt. De Provincie heeft hiertoe een subsidie verleend. Verder hebben Chemelot-bedrijven diverse energiebesparingsmaatregelen genomen, vooruitlopend op de algemene energiebesparingsplicht welke in 2023 in werking treedt.
Gerealiseerd in 2023	De N ₂ O-maatregelen door Fibrant hebben met ingang van juli 2021 gezorgd voor een emissiereductie van ca. 0,6 Mton CO ₂ -equivalenten per jaar.
Vooruitblik	De energie efficiëncy maatregelen bij Chemelot zullen leiden tot emissiereductie, oplopend tot ca. 0,3 Mton CO₂-equivalenten in 2030. De elektrificatie van stoomturbines en een naftakraker van Sabic (in totaal ca. 1 Mton CO₂-equivalenten reductie) zal deels afhangen van de tijdige aanleg de 380kV elektriciteitsleiding Maasbracht-Graetheide. De CO₂-afvoer/CCS van OCI-Nitrogen is afhankelijk van de ontwikkeling van de Deltacorridor Rotterdam-Chemelot. Zie ook actielijn 1.

¹⁴ Scope 2 omvat de indirecte uitstoot van CO₂ door opwekking van zelf gekochte en verbruikte elektriciteit of warmte. Scope 3 omvat de indirecte uitstoot van CO₂ veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van een andere organisatie waarop de eigen organisatie ook geen directe invloed op kan uitoefenen. Bijvoorbeeld de uitstoot veroorzaakt door de productie of winning van ingekochte grondstoffen of materialen en uitbestede werkzaamheden zoals goederenvervoer. Ook de indirecte uitstoot als gevolg van zakelijk verkeer met privévoertuigen en zakelijk vliegverkeer hoort bij scope 3.

KPI 8	Een CO ₂ -reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA) richting 2030.
Toelichting	CO ₂ -reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA deelnemers, exclusief Chemelot)) richting 2030 t.o.v. 2015. Deze KPI is gebaseerd op de reductie van 0,4 Mton die volgens de industrietafel van het Klimaatakkoord door het bedrijfsleven in Limburg gerealiseerd kan worden. In Voortgangsbericht LEA (feb. 2019) is opgenomen dat reductiepotentie LEA (excl. Chemelot en excl. KNB-bedrijven ¹⁵) in 2030 ca. 0,38 Mton bedraagt. In Projectenportfolio LEA (dec. 2020) en in Regioplan Chemelot staat dat CO ₂ -reductie LEA (excl. Chemelot en incl. de KNB-bedrijven) in 2030 max. 0,4 Mton bedraagt. We gaan hierbij uit van 2015 als referentiejaar.
Partners (niet limitatief)	LEA procesmanager, RVO, LEA-bedrijven, Enexis, Gasunie. De LEA-partners zijn: Canon, E-Max, Mosa, O-I Manufacturing, Rockwool, Sappi, Sibelco, Smurfit Kappa Roermond Papier, Trespa, VDL Nedcar, Wepa, Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek (namens 12 bouwkeramische bedrijven in Limburg). Ook Chemelot is deelnemer van LEA, maar in deze PES is voor Chemelot een eigen KPI 7 opgenomen.
Provinciale rol	Ondersteuner, netwerker/verbinder, procesmanager, (co)financier
Fase van uitvoering	Deze KPI heeft de kleur oranje omdat er op dit moment effectief sprake is van een negatieve reductie van -0.02Mton (zie Energie Dashboard ¹⁶). Mogelijk is deze negatieve reductie het gevolg van hogere bedrijfsactiviteiten, waardoor absolute CO ₂ -reductie uitblijft. Daarenboven kan ook de transportschaarste invloed hebben op de mogelijkheden voor transitie voor de LEA bedrijven. Desalniettemin nemen bedrijven in de afgelopen en komende maanden beslissingen welke in de komende jaren (hoogstwaarschijnlijk) voor CO ₂ -reductie zullen zorgen. De LEA-bedrijven oriënteren zich verder op de technische mogelijkheden voor de-carbonisatie (overschakelen van aardgas naar elektriciteit of waterstof of andere CO ₂ -loze energiebronnen) zodat hun plannen daartoe steeds concreter worden. Naarmate meer duidelijkheid ontstaat over de toekomstige duurzame energie-infrastructuur, kunnen bedrijven ook eenduidiger investeringsbeslissingen nemen. De transportschaarste, zoals eerder toegelicht, zorgt ook bij de LEA bedrijven voor onzekerheid en in sommige gevallen acute knelpunten. Dit kan een effect hebben op hun (korte termijn) verduurzaming. We onderhouden de dialoog met bedrijven om hen aan te sporen richting, en te ondersteunen bij hun, verduurzaming.
Gerealiseerd in 2023	- Voor een groot deel zal door LEA-bedrijven worden overgeschakeld van aardgas op elektriciteit. Dat betekent dat een toename van het gevraagde vermogen: in Noord- en Midden-Limburg oplopend tot 50 MW in 2023 en ruim 200 MW in 2030. In Zuid-Limburg is in 2023 ca. 60 MW extra elektrisch vermogen benodigd, om daarna langzaam tot 2030 op te lopen tot ca. 80 MW. - Volgens de <i>Uitvoeringsagenda LEA</i> bedraagt de verwachte CO₂-reductie in 2023 66 Kton.

¹⁵ * KNB: bouwkeramische bedrijven.

¹⁶ [Energie Dashboard](#)

Vooruitblik	In 2022 en in Q1 van 2023 wordt de LEA-aanpak voortgezet. Dat betekent het volgende: • De routekaarten van de LEA-bedrijven worden geactualiseerd en verder geconcretiseerd; • De Provincies hebben een regierol voor zgn. Cluster6-bedrijven. Dit zijn de grotere energiegebruikers die niet tot een industriecluster behoren. Voor de Cluster6-bedrijven wordt vóór medio 2023 een CES (Cluster Energie Strategie) 2.0 opgesteld t.b.v. het provinciale MIEK (meerjarenprogramma infrastructuur energie en klimaat). In Limburg zal het Cluster6 in ieder geval uitgebreid worden tot alle bedrijven die deelnemen aan de EU-ETS CO₂-emissiehandel, en alle overige bedrijven die tenminste 2,5 miljoen m³ aardgas-equivalenten per jaar gebruiken. Het betreft zo'n 45 bedrijven. Alle LEA-bedrijven vallen zodoende onder Cluster6; • Er wordt nog steeds input geleverd voor de netbeheerders Enexis, TenneT en Gasunie t.b.v. de ontwikkelingen betreffende de energie-infrastructuur. Andersom worden de LEA-bedrijven door de netbeheerders geïnformeerd over de ontwikkeling van de energie-infrastructuur. Hiertoe organiseert het LEA-procesmanagement bijeenkomsten; • Provincie informeert bedrijven actief over ontwikkelingen m.b.t. beleid en wet- en regelgeving, alsmede over financiële instrumenten. Tevens wordt specifiek aandacht besteed aan het gebruik secundaire grondstoffen en circulair produceren; • Bedrijven worden gestimuleerd om verdere stappen te zetten in circulariteit (o.a. gebruik secundaire grondstoffen en circulair produceren).
-------------	--

KPI 9	Het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030.															
Toelichting	Het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030 t.o.v. 1-1-2020. Deze KPI is gebaseerd op de extrapolatie van het werkgelegenheidseffect dat met de verwachte investeringen van het Limburgs Energiefonds (LEF) kan worden bereikt op basis van de kengetallen de afgelopen periode 2013-2019. Zie ook Statenvoorstel Fondsvergroting Limburgs Energiefonds van 11 juni 2020, p.24. Daar is de periode 2020-2033 geëxtrapoleerd naar 12.459 FTE jaren voor 2033, in deze KPI is dat verrekend naar 10.000 FTE jaren in 2030. Provinciale Staten worden nader geïnformeerd inzake de voortgang van het Limburgs Energie Fonds conform de Regeling Grote Projecten (RGP) middels een Basis Rapportage (BR) en Voortgangsrapportages (VR). In de VR PES wordt enkel ingegaan op de in de PES gestelde KPI's met betrekking tot het LEF.															
Partners (niet limitatief)	Fondsbeheerder LEF (Polestar Capital, vh. Finquiddity), Adviescommissie LEF, bedrijven die lening aanvragen.															
Provinciale rol	Financier (via LEF), partner (aandeelhouder LEF)															
Fase van uitvoering	<table><tr><td></td><td>VR2</td><td>VR3 (Q2 2022)</td></tr><tr><td>FTE jaren 2013 – 2019</td><td>5.453</td><td>3.261</td></tr><tr><td>FTE jaren 2020 – huidig</td><td>2.267</td><td>2.517</td></tr><tr><td>FTE jaren cumulatief sinds start</td><td>7.720</td><td>5.778</td></tr><tr><td>Toename FTE jaren t.o.v. voorgaande VR</td><td>- 484</td><td>- 1.942</td></tr></table> In de kwartaalrapportage van Q1 2022 is er door de fondsbeheerder een correctie gerapporteerd met betrekking tot de impact die door het LEF is gemaakt. De fondsbeheerder heeft hier op toegelicht dat als onderdeel van de jaarlijkse LEF impactrapportage uitgebreide analyses zijn uitgevoerd op de consistentie van de data. Hierbij is een aantal afwijkingen gevonden, welke hebben geleid tot correcties die zijn doorgevoerd in de kwartaalrapportage van Q1 2022. Deze correctie heeft voor wat betreft werkgelegenheidsimpuls een negatief effect op de prestatie voor 2020 en een positief effect op de periode vanaf 2020. Netto gezien heeft de correctie een negatief effect op de prestatie. In de vergadering van de LEF-adviescommissie inzake betreffende kwartaalrapportage is een nadere toelichting gegeven door de fondsbeheerder. Afgesproken is dat de fondsbeheerder een verbeterplan opstelt om de kwaliteit van interne processen te verbeteren en borgen. Dit verbeterplan zal in de loop van het jaar worden aangeboden aan de AvA. Conform planning hadden in de periode 2020 – Q2 2022 1.102 FTE jaren gerealiseerd moeten zijn. De voortgang ligt na bovengenoemde correctie met een realisatie van 2.517 voor op planning voor het doel in 2030. Omdat ten tijde van 1^e rapportage al 3.608 FTE jaren waren gerealiseerd is het tussentijds doel hoger ingestoken dan de planning voor het einddoel. Door de correctie zoals gerapporteerd in de vorige voortgangsrapportage en het beperkt		VR2	VR3 (Q2 2022)	FTE jaren 2013 – 2019	5.453	3.261	FTE jaren 2020 – huidig	2.267	2.517	FTE jaren cumulatief sinds start	7.720	5.778	Toename FTE jaren t.o.v. voorgaande VR	- 484	- 1.942
	VR2	VR3 (Q2 2022)														
FTE jaren 2013 – 2019	5.453	3.261														
FTE jaren 2020 – huidig	2.267	2.517														
FTE jaren cumulatief sinds start	7.720	5.778														
Toename FTE jaren t.o.v. voorgaande VR	- 484	- 1.942														

	aantal uitzettingen in de afgelopen periode komt dit tussentijdse doel onder druk te staan. Omdat we nu nog voorlopen op de planning voor wat betreft het doel in 2030 staat de KPI voor de huidige rapportage-periode op groen.
Gerealiseerd in 2023	4.600 FTE jaren vanaf 01-01-2020.
Vooruitblik	In de herziene basisrapportage en navolgende voortgangsrapportages inzake het LEF conform de RGP wordt gerapporteerd over de voortgang van het LEF. Hierin wordt tevens een vooruitblik gegeven voor wat betreft het creëren van werkgelegenheid. De eerstvolgende voortgangsrapportage LEF wordt in oktober 2022 verwacht. Volgens planning zou eind Q2 2022 voor KPI 9 een werkgelegenheidsimpuls van 1.102 behaald moeten zijn om het doel van 10.000 FTE jaren in 2030 te behalen. De huidige realisatie ligt daarmee voor op planning.

KPI 10	Het creëren van een kennis, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samenwerken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.
Toelichting	Creëren van een kennis-, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samen werken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.
Partners (niet limitatief)	Centrum Innovatief Vakmanschap: • Installatietechniek (CIV-IL) met Gilde Opleidingen en iW-opleidingen • Gebouwde Omgeving (CIV-GOL) met Fontys, Zuyd, Gilde, Vista, Bouwend Nederland en BouwMensen. In de procesindustrie is er CHILL-CoP waar Zuyd en Vista actief hun opleidingen ontwikkelen met het bedrijfsleven. LWV, MKB Limburg, Platform Ketensamenwerking, Techniek NL, LIOF, BMC, Brightsite
Provinciale rol	Facilitator, stimulator, financier
Fase van uitvoering	Provincie Limburg voert momenteel een verkenning uit naar het noodzakelijke regionale voorzieningenpatroon voor de Limburgse arbeidsmarkt voor de toekomst. De eerste resultaten van deze verkenning laten onder andere zien dat de zij-instroom en trajecten 'van werk naar werk' groeien. De samenwerking in de Techniek Coalitie Limburg (TCL) laat dat duidelijk zien. Was bij de start afgesproken in 2019 om 24 zij-instroom trajecten te realiseren. Dat zijn er meer dan 250 geworden. De sleutel hiervoor ligt in de regionale samenwerking via vakorganisaties, scholen en overheden .
Gerealiseerd in 2023	In 2023 zijn vakspecifieke opleidingen en cursuspakketten m.b.t. energietransitie operationeel bij LBO-, MBO- en HBO- opleidingen. Tevens worden vanuit de brancheorganisaties praktijkopleidingen opgezet en ondersteund. Brightlands Chemelot / Brightsite / BMC faciliteert op academisch niveau opleidingen en onderzoek m.b.t. energierelevante onderwerpen.
Vooruitblik	De Provincie blijft de komende tijd vooral de focus leggen op de uitwerking "MBO Limburg Vakmanschapsagenda 2030" die inspeelt op de vele transities (waaronder energie) waar Limburg voor staat. Het MBO is voor de uitvoering van deze transities onmisbaar. In de agenda worden de speerpunten voor de komende 10 jaar gedefinieerd waaronder het actueel houden van vakmanschap via Leven Lang Ontwikkelingstrajecten. Verder verkent de Rijksoverheid in samenwerking met de decentrale overheden of mensen die werkloos zijn met de juiste begeleiding aan de slag kunnen voor de energietransitie. Deze en andere oplossingsrichtingen worden momenteel uitgewerkt in het actieplan groene banen onder regie van het Ministerie van EZK. Daarnaast organiseert de Provincie Limburg met partners een Limburgse Arbeidsmarktdag op 28 november 2022. Op deze dag worden onder andere concrete oplossingen gepresenteerd aan een publiek van ondernemers, HR-managers, opleiders, intercedenten, bestuur en beleidsbepalers.

KPI 19	Wij realiseren een inhaalslag ten aanzien van de aanpassing van vergunningen met voorschriften voor wettelijk verplichte energiebesparing voor energierelevante vergunningplichtige bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn (146), en voeren toezicht en handhaving uit op de implementatie daarvan.
Toelichting	In Limburg zijn ca. 110.000 bedrijven actief (cf. Bedrijvenmonitor), waarvan 99% tot het MKB behoren. Alle deze bedrijven samen (industrie, energie, afval, water, landbouw en de commerciële dienstverlening) hadden in 2019 een aandeel van ca. 56% van het totale energiegebruik in Limburg en 59% van de totale CO₂-uitstoot. Energiebesparing en reductie van CO₂-uitstoot door deze doelgroep zijn belangrijk om de doelen in het Klimaatakkoord te realiseren. Al in 1993 is in de Wet Milieubeheer d.m.v. de zgn. ‘verruimde reikwijdte’ vastgelegd dat het bedrijfsleven een actieve maatschappelijke plicht heeft om hun energiegebruik te verminderen om zo bij te dragen aan de energietransitie. Op 1 januari 2008 is deze energiebesparingsverplichting gedefinieerd als de plicht voor bedrijven en organisaties die per jaar ≥ 25.000 m³ aardgas of ≥ 50.000 kWh elektriciteit gebruiken om alle energiebesparingsmaatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar terugverdienen. Uitgezonderd zijn bedrijven die deelnemen aan specifieke convenanten (o.a. ETS-deelnemers) De Provincie Limburg is bevoegd gezag voor ca. 150 grote Limburgse bedrijven en draagt hierbij zorg voor adequate vergunningen, ook m.b.t. de wettelijke energiebesparingsplicht. In de PES is aangegeven dat voor de vergunningplichtige energierelevante bedrijven via het VTH-instrumentarium (wettelijk spoor, uit te voeren door RUDZL) een inhaalslag energiebesparing gerealiseerd gaat worden.
Partners (niet limitatief)	RUD-ZL, RUD-LN, gemeenten, vergunningplichtige energierelevante bedrijven.
Provinciale rol	Bevoegd gezag, opdrachtgever aan RUDZL.
Fase van uitvoering	Op dit moment vallen 153 bedrijven onder bevoegd gezag van de Provincie Limburg. Hiervan zijn er 116 ‘energierelevant’, waarvan voor 102 bedrijven de Provincie voorwaarde stellend is. Intussen is de Omgevingsvergunning van 70 bedrijven aangepast en zijn de juiste energievoorschriften opgenomen. Tevens hebben 13 bedrijven energiebesparingsonderzoeken aangeleverd aan de RUDZL. De kwaliteit hiervan is nog niet aan de maat, waardoor deze eerst van reactie worden voorzien en dus bijgesteld moeten worden alvorens ze goedgekeurd worden door de RUDZL.
Gerealiseerd in 2023	- Eind 2023 zijn van alle energierelevante bedrijven de energiebesparingsonderzoeken getoetst / goedgekeurd en is door de bedrijven een aanvang gemaakt met de implementatie van maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. De RUDZL voert toezicht uit op de uitvoering daarvan. - Tot dusver waren de bedrijven die deelnemen aan de Europese CO₂-emissiehandel (ETS) en bedrijven die deelnamen aan de Nederlandse meerjaren afspraken energiebesparing (MJA3/MEE) uitgezonderd van via de vergunning opgelegde eisen voor energiebesparing. Vanaf 2023 zullen ook deze bedrijven gaan vallen onder de wettelijke verplichting om energiebesparingsmaatregelen te implementeren die zich binnen 5 jaar

	terugverdienen. Dit betekent dat de RUDZL dan ook toezicht moet houden op energiebesparing bij deze bedrijven. • Eveneens vanaf 2023 zal de energiebesparingsverplichting worden verbreed naar een verplichting van CO₂-emissiereductie. Dat betekent dat ook maatregelen zoals zon-op-dak en circulair produceren binnen de scope van de wettelijke verplichting vallen.
Vooruitblik	• Vanaf 2023 hebben wij een goed beeld van het energieverbruik en de CO₂ - emissie door de bedrijven waarvoor de Provincie bevoegd gezag is. • Eind 2023 zal geëvalueerd worden hoe de uitvoering door de RUDZL van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht voor bedrijven verloopt en hoeveel capaciteit daarvoor structureel nodig is. De benodigde capaciteit zal worden verwerkt in het werkplan RUDZL, het VTH-uitvoeringsplan en de begrotingen van RUDZL en Provincie voor 2024.

2.3.2.1 Overige ambities

In de PES zijn de volgende drie aanvullende ambities opgenomen (waarvan 1 en 3 gelinkt zijn aan toezegging 8867):

1. Innovaties rondom energie.

Deze zijn opgenomen onder Actielijn 1 (opslag en omslag, flexopties etc.)

2. Ontzorgingspakketten ontwikkelen voor het Limburgse bedrijfsleven en verduurzaming bedrijventerreinen.

Naast het wettelijke spoor (zie KPI 19) is ook een stimulerend spoor opportuun voor energietransitie door (kleinere) bedrijven en bedrijventerreinen. Hiertoe ondersteunen we vanuit PES 'marktinitiatieven' die MKB-bedrijven stimuleren en ondersteunen bij energiebesparing en CO₂-reductie (dit kan door meer maatregelen zoals zonPV op daken en onderlinge warmte-uitwisseling) aan de slag te gaan.

Daarnaast hebben wij via een subsidie het project 'Charter Energietransitie MKB' van de Stichting Groene Economie Limburg financieel ondersteund. De drie regio's Noord-, Midden- en Zuid-Limburg dragen tevens aan dit project bij. Het project is medio 2021 van start gegaan. Via dit project worden MKB-bedrijven gestimuleerd en gefaciliteerd in het treffen van energiemaatregelen. Hiertoe worden o.a. workshops georganiseerd, en energieadviseurs beschikbaar gesteld om bedrijven zoveel mogelijk te ontzorgen. Netwerkvorming en communicatie zijn belangrijke elementen in dit project. De focus ligt op zowel individuele bedrijven als op bedrijventerreinen. Dit project verloopt goed, maar heeft last gehad van de beperkingen i.v.m. Covid-19. Zodoende zijn geplande fysieke workshops en bedrijfsbezoeken niet door kunnen gaan. Komende periode wordt een inhaalslag uitgevoerd.

3. Onderzoeken van ontwikkelingen voor kernenergie en mogelijkheden voor toepassing in Limburg. ¹⁷

Het onderzoek naar de uitdagingen en kansen voor kleine en modulaire reactoren (SMR's) is op de peildatum van deze rapportage in een afrondende fase. De resultaten hiervan zullen eind augustus aan Provinciale Staten worden verzonden. Een toelichting door het onderzoeksconsortium volgt op 15 september 2022 tijdens de Statencommissie Mobiliteit en Duurzaamheid. Het is en blijft van belang om een goede balans te vinden tussen enerzijds voortvarend en resultaatgericht te werk te gaan en anderzijds de betrokkenheid van de Rijksoverheid te waarborgen. Begin juli 2022 heeft de Minister van EZK in een Kamerbrief¹⁸ de acties benoemd die moeten leiden tot de bouw van twee (grote) kerncentrales. Belangwekkende punten hieruit voor de Provincie Limburg zijn:

- De studie door een drietal adviesbureaus naar de inpassing van het nieuwe kernvermogen in het energiesysteem is in de zomer van 2022 gereed;
- Het is van belang om de procedurele beginfase zorgvuldig te doorlopen ter vermijding van vertragingen naderhand;
- Er vindt een inventarisatie plaats van de verschillende modellen, die voor de financiering van de kerncentrales in aanmerking komen, alsook van hun voor- en nadelen;
- Er is ruimte voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de kernenergie, zoals die van de opkomende interesse voor de kleine modulaire reactor.

¹⁷ Gelinkt aan motie 2625 2e Gewijzigd Bastiaans cs inzake Onderzoek naar kernenergie in Limburg.

¹⁸ [Kamerbrief Kernenergie, 1-7-2022](#)

2.3.3. Limburgse Warmte

Nederland moet op weg naar 2050 een transitie doorlopen naar een duurzame energievoorziening. Op dit moment bestaat ongeveer een derde van het huishoudelijk energieverbruik in Nederland uit “warmtevraag”: energie om onze gebouwen te verwarmen en warm tapwater te maken (ca. 40% is vervoer en 25% elektriciteit). Deze warmte wordt nu vooral geleverd door het verbranden van aardgas. Deze actielijn is erop gericht stappen te zetten naar duurzame warmtelevering, door realisatie van warmtenetten, maar in samenspel met actielijn 4 ook door besparing en elektrische oplossingen.

KPI 12	Het realiseren van 60.000 aardgasvrije woningen of woonequivalenten in 2030 voor de gebouwde omgeving in Limburg.
Toelichting	De doelstelling van 60.000 aardgasvrije woningen komt voort uit de ambities uit het Klimaatakkoord en gemeenten staan aan de lat om dit te realiseren. Hiervoor maken zij plannen in hun Transitievisie Warmte (TVW), die afgestemd zijn met de netbeheerder en woningcorporaties. Zonder de projecten Mijnwater en Het Groene Net (HGN) is de doelstelling van 60.000 aardgasloze woningen praktisch gezien onhaalbaar. Deze twee warmtenetten hebben de grootste potentie om uit te groeien tot een grootschalig warmtenet. Het zwaartepunt van deze KPI zal hierdoor meer op Zuid-Limburg liggen. Echter, ook in Noord- en Midden-Limburg worden projecten gerealiseerd en zullen gemeenten plannen moeten maken om het aardgas in de gebouwde omgeving uit te faseren.
Partners (niet limitatief)	RES regio's, gemeenten, Enexis, woningcorporaties, Rijk Projectconsortia: Mijnwater, HGN
Provinciale rol	Ondersteuner, partner, netwerker/verbinder
Fase van uitvoering	Deze KPI heeft de kleur oranje omdat de doelstelling alleen haalbaar is in de tijd als HGN en Mijnwater tijdig gerealiseerd worden. De bijbehorende taken zijn tijdig opgepakt, echter ze zijn afhankelijk van toe te kennen financieringen en duidelijke wet- en regelgeving. Transitievisies Warmte en de Regionale Structuur Warmte De Transitievisies Warmte (TVW) zijn in alle Limburgse gemeenten inmiddels vastgesteld. De meeste transitievisies zijn niet zodanig concreet dat er keuzes gemaakt worden met betrekking tot de techniek in een specifiek tijdspad. In beide RES regio's zijn daarom stappen gezet om vanuit de regionale samenwerking een stap verder te komen op basis van de TVW's. - Voor RES Noord- en Midden-Limburg is een regionale analyse gedaan naar de effecten van de warmtetransitie op het elektriciteitsnet, omdat warmtenetten eigenlijk alleen een optie zijn in de grotere kernen. Om volledig over te gaan op elektrische warmtepompen moet veel gebeuren, zoals isolatiemaatregelen en netverzwaring. Daarom zijn veel gemeenten in hun TVW niet concreet over wanneer of hoe dit moet gebeuren. In samenwerking met Enexis wordt aan gemeenten getoond wat de effecten op het elektriciteitsnet zullen zijn en worden zij geholpen om te zien hoe zij op dit lange tijdspad toch nu ook concrete stappen kunnen zetten. Dit om te voorkomen dat al het uitvoeringswerk vooruitgeschoven wordt naar de periode 2040-2050. - In RES Zuid-Limburg is een analyse gedaan naar de maatschappelijke waarde van restwarmte en de samenhang tussen de TVW's in de regio. Dit is input voor het proces m.b.t. Het Groene Net Zuid (zie ook KPI 13).

	Net als in Noord- en Midden-Limburg wordt ook hier gekeken naar de gemeenten waar een warmtenet eigenlijk geen optie is, wat de effecten daarvan zijn, en hoe toch op de middellange termijn al stappen gezet kunnen worden. Het Groene Net Zuid Voor Het Groene Net Zuid (HGN Zuid) zetten wij in op Europese financiering door de Europese Investeringsbank (EIB) en subsidie vanuit de Just Transition Mechanism (JTM) middelen. De aanbesteding voor het opstellen van een business case die kan voldoen aan de eisen is inmiddels doorlopen en de opdracht is 12 juli gestart. Het streven is om 31 maart 2023 het project voor financiering in te dienen bij de EIB, waarna nog een uitgebreid due diligence traject volgt. Het kan zijn dat deze planning wijzigt als de processtappen m.b.t. JTM verder uitgekristalliseerd zijn, dit is nu nog niet het geval. Zie ook KPI 13. Mijnwater Mijnwater werkt aan business case die voldoet aan de eisen van de EIB in het kader van het Just Transition Mechanism. De Provincie begeleidt Mijnwater hierin en deelt de kennis die opgedaan wordt in het traject met HGN Zuid. Proeftuinen van Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) In maart 2022 is bekend geworden dat het project Warmte Koude Panningen (gemeente Peel en Maas) een rijksbijdrage van € 4 miljoen uit het Programma Aardgasvrije Wijken ontvangt in de derde tranche. Dit project beslaat ca. 350 woningen en 80 utiliteitsgebouwen. De lokale energie coöperatie Peel Energie heeft het initiatief genomen voor het indienen van dit plan, om collectief te isoleren en naar een middentemperatuur warmtenet toe te werken, op basis van o.a. zonthermie. Als technische partij en warmteleverancier is hier Groene Warmte B.V. bij betrokken (voorheen bekend onder de naam Ecovat). Hierdoor zijn er op dit moment 5 proeftuinen in Limburg (Venlo, Peel en Maas, Roermond, Sittard-Geleen en Brunssum). De Provincie is in gesprek met een aantal van deze gemeenten om hen te ondersteunen in deze projecten, bijvoorbeeld met een bijdrage in de kosten voor een projectleider, zodat de rijksbijdrage zoveel mogelijk ingezet kan worden voor de realisatiekosten. Subsidieregeling kleine warmtenetten De subsidieregeling voor warmtenetten is sinds 24 mei 2022 van kracht (zie mededeling portefeuillehouder, 28 april 2022¹⁹). Er zijn in deze korte periode nog geen concrete aanvragen gedaan. Ondersteuning van gemeenten met Warmte Koude Team Zie KPI 15.
Gerealiseerd in 2023	Mijnwater: de planning is 3300 woningequivalenten extra aan te sluiten t/m 2023. Dit is de huidige pijplijn, dus zonder de TVW-plannen. Ervan uitgaande dat er elk jaar ongeveer een of twee PAW-projecten bijkomen in Limburg zal dit in de periode tot 2025 leiden tot het in planning nemen van ca. 2.500 tot 5.000 aardgasvrije woningen. De planning van deze projecten is echter wel langdurig, het is niet de verwachting dat deze projecten eerder dan 2030 gerealiseerd worden.

¹⁹ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 28 april 2022, subsidieregeling warmtenetten](#)

Vooruitblik	• Financieringstrajecten voor HGN Zuid en Mijnwater • Voorgenomen en toegekende aanvragen binnen de subsidieregeling voor warmtenetten • Het is nog niet bekend of en wanneer er een nieuwe tranche PAW projecten zal plaatsvinden. De verwachting is dat de stimulering hiervan een andere vorm gaat krijgen, omdat het Programma Aardgasvrije Wijken op zal gaan in een nieuw Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie.
-------------	---

KPI 13	In de periode 2021-2023 toewerken naar definitieve besluitvorming rondom de warmtenetten Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond en eventueel andere warmtenetten op basis van gedegen businesscases waar meerdere co-financiers bij betrokken zijn. Wij ondersteunen de door groei van de Mijnwater-techniek binnen Parkstad.
Toelichting	KPI 13 heeft zowel betrekking op de genoemde concrete projecten, als op de rol die de Provincie wil en kan nemen in deze warmteprojecten met het oog op de toekomst. Als Provincie zijn wij op dit peilmoment betrokken bij Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond, de toegekende Proeftuin in Venlo en Peel en Maas alsook het Mijnwaterproject. De provinciale rol in het Mijnwater-project is duidelijk. Voor de overige warmtenetten, is de provinciale rol (i.c. de mate van actieve betrokkenheid/partnerschap) nog in overweging bij het nieuwe college. Doordat nieuwe wetgeving i.r.t. warmtenetten (de Wet Collectieve Warmtevoorziening) nog niet definitief is, is daarnaast nog onduidelijk wat de wettelijke rol van de Provincie (en andere partijen) zal worden in de toekomst.
Partners (niet limitatief)	Projectpartners van Mijnwater, HGN en SER en evt. andere warmtenetten, Rijk
Provinciale rol	Faciliteren, ondersteunen, mogelijk financieren/subsidiëren, aandeelhouder LEF
Fase van uitvoering	Deze KPI is oranje gekleurd omdat definitieve besluitvorming lastig is wanneer de nieuwe warmtewet nog geen context geeft. De benoemde taken zijn tijdig opgepakt. • Het Groene Net Zuid Zoals genoemd onder KPI 12 is de business case ontwikkeling ten behoeve van het binnenhalen van JTM-financiering in juli 2022 van start gegaan. Met deze stap werken we toe naar definitieve besluitvorming over de realisatie van een warmtenet dat gevoed wordt met de restwarmte van Chemelot. Definitieve besluitvorming voor realisatie zal pas plaatsvinden na het due diligence traject dat volgt op de indiening voor JTM-financiering, nu gepland voor maart 2023. Deze trajecten duren vaak lang met de EIB. Wij houden eind 2023 nu aan als geschat moment voor definitieve besluitvorming. • Mijnwater Zie KPI 12. • Wet Collectieve Warmtevoorziening Zie voor de stand van zaken van deze wet KPI 15. De relevantie voor deze KPI is dat besluitvorming over de provinciale rol in warmtenetten eigenlijk niet kan plaatsvinden zolang de nieuwe wet nog niet uitgekristalliseerd is.
Gerealiseerd in 2023	In 2023 is definitieve besluitvorming over alle hierboven genoemde projecten gerealiseerd
Vooruitblik	Over de procesmatige stappen binnen de projecten verwijzen we naar KPI 12. • Laten opstellen van een financierbare business case voor HGN Zuid om in te dienen bij het JTM van de EIB. • Mijnwater begeleiden in het opwerken van haar nieuwe Masterplan tot een business case om in te dienen bij het JTM van de EIB. • Zie KPI 15 voor de vooruitblik m.b.t de Wet Collectieve Warmtevoorziening.

KPI 14	Een actieve lobby om de randvoorwaarden voor geothermie verder te bevorderen, het invulling geven aan de kansen en randvoorwaarden waaronder biomassa toegepast kan worden en het verkennen van de potenties van aquathermie.
Toelichting	Deze KPI is gericht op het verder brengen van de kennis en kunde op het gebied van duurzame warmte en het actief kennisdelen vanuit de Provincie naar gemeenten en partners. In de PES is opgenomen dat er in samenwerking met externen een Warmte-Koude Team (WKT) opgericht wordt voor dit doel (KPI 15). De precieze invulling hiervan moet nog vorm krijgen in de uitvoering van o.a. deze KPI.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, adviesbureaus, stakeholders uit diverse sectoren, Rijk
Provinciale rol	Verbinden/netwerken, ondersteunen, financieren (van onderzoek)
Fase van uitvoering	• Geothermie Juni 2022 is het definitieve weigeringsbesluit voor het winningsplan van Californië Lipzig Gielen (CLG) gepubliceerd²⁰. We moeten constateren dat het Rijk de zienswijze van de Provincie hierop, waarin gepleit is voor voorwaardelijke instemming, volledig naast zich neer heeft gelegd. Toch is het definitieve weigeringsbesluit 'positief' in die zin dat er nu duidelijkheid is gekomen over de positie van het Ministerie van EZK. De Staatssecretaris voor Mijnbouw heeft toegezegd om dit jaar te komen tot een pilotlocatie in Limburg voor het doen van een onderzoeksboring om met name de risico's voor ondiepe geothermie te onderzoeken. Er is nog geen toetsingsmethodiek voor de seismische risico's van geothermie in het Roerdalslenk gebied. Het ontbreken van de toetsingsmethodiek betekent dat (diepe) geothermie in ieder geval de komende jaren zeer risicovol is voor ondernemers en dus niet goed van de grond komt in Limburg, omdat aanvragen niet getoetst kunnen worden. De verwachting is dat het Ministerie van EZK hier nog minimaal een jaar voor nodig heeft. • Biomassa U bent 11 juli 2022 geïnformeerd over de biomassa-kansenkaart via mededeling portefeuillehouder²¹ inzake bijdrage uit beleidsmiddelen Circulaire Economie Limburg 2.0 aan operationalisering Kansenkaart Biomassa. Er is een verkenning uitgevoerd naar de kansen van biomassa binnen een circulaire economie voor Limburg. Uit de resultaten van de verkenning blijkt dat de grootste kansen voor (nieuwe) biocirculaire ketens zich voordoen in 5 focusgebieden, namelijk tuinbouwreststromen, nieuwe teelten, insectenteelt, groene chemie en mest. De verwaarding van voedselreststromen heeft al vorm gekregen en is daarom niet benoemd als nieuwe kans. De kansen zijn gericht op hoogwaardige toepassing van deze biomassa als grondstof. De verbranding van houtige biomassa is daardoor geen onderdeel van de verkenning. Van de vijf focusgebieden heeft alleen het onderwerp mest een koppeling met energie: door vergisting kan hier groen gas uit gewonnen worden. In combinatie met het terugwinnen van nutriënten is dit een hoogwaardige toepassing die past binnen een circulaire economie. Binnen de RES Noord- en Midden-Limburg (NML) is de eerste fase van een onderzoek afgerond naar de business case van groen gas productie voor de

²⁰ <https://mijnbouwvergunningen.nl/cms/view/08f2e299-87a1-44dd-aaa2-29d13c82ff1a/californie-v>

²¹ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 11 juli 2022, bijdrage uit beleidsmiddelen Circulaire Economie Limburg 2.0 aan Operationalisering Kansenkaart Biomassa](#)

	gebouwde omgeving en de mogelijkheden die de regionale overheden hebben om groen gas voor de gebouwde omgeving te ondersteunen. Dit past binnen de uitkomsten van de biomassa-kansenkaart. Uit dit gezamenlijke onderzoek van RES NML en Provincie blijkt dat er verschillende obstakels zijn (zowel in de business case als organisatorisch) om niet alleen groen gas te produceren in de regio, maar om dit geproduceerde groen gas dan specifiek toe te passen in de woningen in de directe omgeving. Dit is eerder met u gecommuniceerd in de beantwoording schriftelijke vragen inzake Tweede voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie van 23 juni 2022²². Er wordt in de RES regio nu gewerkt aan een vervolg, met een subset van RES-partners voor wie dit vraagstuk hoge prioriteit heeft. • Aquathermie In de vorige voortgangsrapportage is aangekondigd dat er een onderzoek gestart zou worden naar aquathermie in samenwerking met beide RES regio's. Dit onderzoek is eind maart 2022 gestart. Inmiddels is gedetailleerde data over de warmtebehoefte opgehaald, ook voor bedrijventerreinen, waar geen openbare gegevens voor beschikbaar zijn. Het RES-onderzoek zal na de zomer 2022 afgerond worden. • Ondersteuning van gemeenten met Warmte Koude Team Zie KPI 15.
Gerealiseerd in 2023	Diverse onderzoeken voor potentie in Limburg, bijvoorbeeld van aquathermie en eventuele andere onderwerpen, volgend uit de kennisbehoefte in de RES regio's. Duidelijkheid over de positie van Rijksoverheid t.o.v. geothermie in Limburg.
Vooruitblik	• Met betrekking tot geothermie verwachten we meer duidelijkheid over de pilotlocatie in Limburg voor ondiepe geothermie in relatie tot seismische risico's. • In najaar 2022 zal het onderzoek naar de potentie van aquathermie afgerond zijn. • Voor het einde van dit jaar zal duidelijk worden in welke vorm de RES NML verder gaat met het uitwerken van de kansen van groen gas.

²² Zie: [Beantwoording schriftelijke vragen inzake Tweede voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie, 23 juni 2022](#)

KPI 15	Het actief inspelen op nieuwe wet- en regelgeving rondom de nieuwe Warmtewet en het verder versterken en uitbouwen van de kennis en expertise op het gebied van warmte en koude binnen Limburg.
Toelichting	Deze KPI is te zien als een paraplu-KPI voor de andere KPI's, met name KPI 13 en 14. Als concrete actie onder deze KPI staat het oprichten van een Warmte Koude Team om deze kennis en expertise breed te kunnen opbouwen én delen, waarbij de Provincie een coördinerende en ondersteunende rol kan spelen.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, woningcorporaties, warmtebedrijven, Enpuls, Rijk
Provinciale rol	Ondersteunend, financieren (van onderzoek/kennisontwikkeling)
Fase van uitvoering	Wet Collectieve Warmtevoorziening (WCW) In de vorige (2^e) voortgangsrapportage PES is benoemd dat de nieuwe wet vertraging opliep, doordat met name vanuit gemeenten de wens was geuit om meer publieke sturing mogelijk te maken in de nieuwe wet. In het afgelopen half jaar is er door Minister Jetten met veel partijen gesproken. Dit heeft er toe geleid dat de Minister dit onderdeel van de wet wil heroverwegen. Op 15 juli 2022 is een Kamerbrief gestuurd inzake de voortgang van de Wet Collectieve Warmtevoorziening.²³ In de brief wordt aangegeven dat Minister Jetten nog onderzoekt of en hoe een publieke rol in warmtenetten vormgegeven van worden zonder dat dit vertraging oplevert voor de warmtetransitie. Via onze deelname in het IPO kernteam Warmte werken wij actief aan inbreng om de belangen van Limburg en Limburgse projecten over het voetlicht te brengen. In de nieuwe planning van het Rijk zal de nieuwe conceptwet, met daarin een keuze over de publieke rol, in het najaar naar de Raad van State gaan en in mei 2023 in de Tweede Kamer behandeld worden. De wet zou dan ingaan op 1 juli 2024. Dit is een nieuwe vertraging in dit proces: oorspronkelijk zou de wet ingaan op 1 januari 2022²⁴, dit is uitgesteld naar 1 januari 2023 en recent naar 1 januari 2024, wat nu opnieuw niet gehaald wordt vanwege nader onderzoek. Samenwerking in de Regionale Structuur Warmte van de RES In de vorige (2^e) voortgangsrapportage PES is aangegeven dat de Provincie het Warmte Koude Team vormgeeft door actief deel te nemen in de warmte-werkgroepen van de RES regio's. Binnen de beide RES regio's wordt steeds meer samengewerkt om gezamenlijk de warmtetransitie aan te gaan. Dit blijkt ook uit de gezamenlijke onderzoeken, zoals besproken in KPI 12 en 14. Er wordt tevens meer toegewerkt naar gezamenlijke positiebepaling, bijvoorbeeld als het gaat om het gebruik van restwarmte in Zuid-Limburg of het realiseren van groen gas in Noord- en Midden-Limburg. Ook tussen de regio's is een toenemende kennisuitwisseling. Zo is er vanuit Zuid-Limburg contact gezocht over het onderwerp groen gas, omdat dit ook voor het landelijk gebied in deze regio een optie is. Als Provincie stimuleren we deze samenwerkingen door relevante contacten te leggen, door bevindingen in de ene RES-regio ook te delen in de overleggen van de andere RES-regio en door een financiële bijdrage aan onderzoeken. Zie ook de voortgang van de Regionale Structuur Warmte onder KPI 12.

²³ [Kamerbrief inzake voortgang Wet collectieve warmtevoorziening, 15 juli 2022](#)

²⁴ Zie hiervoor de Kamerbrief van de eerste consultatieperiode in 2020,

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z11810&did=2020D25359

Gerealiseerd in 2023	Een regelmatig overleg tussen gemeenten en Provincie over knelpunten, kennisuitwisseling e.d. in de RES regio's. Diverse onderzoeken voor de warmtetransitie in Limburg. Een bewuste keuze voor of tegen een regionaal warmtetransportnet, in overleg met relevante partners.
Vooruitblik	• In het najaar van 2022 gaat de nieuwe concept Wet Collectieve Warmtevoorziening naar de Raad van State. • Limburgse inbreng in de lobbykanalen die er zijn zoals via het IPO, voor een realistische nieuwe warmtewet met een haalbare marktordening, waarmee de belangen van onze inwoners geborgd zijn maar ook de transitie naar nieuwe verwarmingssystemen mogelijk gemaakt wordt, • Gezamenlijke kennisontwikkeling en vorming standpunten m.b.t. warmte tussen gemeenten/Provincie in het kader van de Regionale Structuur Warmte binnen de RES.

2.3.4. Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt

Actielijn 4 betreft zowel de grootschalige opwek op dak en land als de kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving. Naast groot- en kleinschalige opwek behoort energiebesparing binnen de gebouwde omgeving ook tot deze actielijn. Actielijn 4 behelst daarmee KPI's 2, 3, 11, 16, 17 en 18. Ten opzichte van het startdocument PES deel 2 zijn KPI's 2, 3 en 11 overgeheveld naar actielijn 4. De KPI's kunnen onderverdeeld worden in grootschalige opwek (KPI 2, 16 en 17), kleinschalige opwek (KPI 3 en 11), energiebesparing binnen de gebouwde omgeving (KPI 11) en informatievoorziening (KPI 18).

In deze actielijn komen de RES'en nadrukkelijk aan de orde gezien de KPI's en acties die vanuit deze actielijn worden opgepakt. Vanuit deze actielijn wordt tevens gewerkt aan toezegging 9128 inzake 'Limburgse collegeprogramma's'.

Centraal bij de aanpak staan de oorspronkelijke begrippen in deze actielijn: sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt.

Participatie en lokaal profijt wordt gezien langs drie pijlers:

1. Iedereen kan meedoen (> mogelijk maken participatie): mensen betrekken, transparant en laagdrempelig informeren. Kansen bieden aan energieprojecten die in de wijk ontstaan. Energietransitie aanhaken op andere lokale initiatieven.
2. Iedereen kan het betalen (> een betaalbare energietransitie): zowel bij de keuzes van grootschalige investeringen, die de gehele samenleving betreffen en moet dragen (netwerk, energiebronnen), als de situatie achter de voordeur (kunnen mensen de rekening betalen?). We onderzoeken in hoeverre energiearmoede aan de orde is in Limburg en zoeken naar financiële arrangementen om iedereen te laten participeren.
3. Iedereen kan meeprofiteren (> terugvloeien van revenuen naar de lokale gemeenschap): draagvlak versterken via lokaal eigendom en lokale winstdeling.

Opmerking:

Veel acties en KPI's raken direct de werkzaamheden van de RES'en. Besluitvorming van de RES'en (versie 1.0) heeft medio 2021 plaatsgevonden. Sinds dat moment is er pas echt aandacht voor de uitvoering. De uitvoeringsprogramma's van zowel RES Noord- en Midden-Limburg als RES Zuid-Limburg zijn nagenoeg gereed. Doel, rol en de middelen die de Provincie gaat inzetten om de RES'en tot uitvoering te brengen zijn in uitwerking. Om die reden zijn de velden in onderstaande tabellen die zich richten op realisaties 2023 en doorkijk soms niet concreet ingevuld.

2.3.4.1 Grootschalige opwek (KPI's 2, 16 en 17)

KPI 2	Realiseren van 2,5 TWh duurzame opwek uiterlijk in 2030 voor grootschalige installaties (>15kWp) in Limburg
Toelichting	Grootschalige opwek betreft duurzame opwek van elektriciteit op dak en/of land. In deze KPI zijn de doelstellingen (de boden) uit de beide Limburgse RES'en bij elkaar opgeteld. Voor RES-ZL is het definitieve bod 1,3 TWh en voor RES-NML 1,2 TWh. Dat betekent dat het totale Limburgse bod 2,5 TWh is. Duurzame opwek is niet alleen een getal. Het hangt ook nadrukkelijk samen met ontwikkelingen op andere gebieden zoals bijvoorbeeld meervoudig en verantwoord ruimtegebruik, ruimtelijk beleid en beschikbare energie-infrastructuur (actielijnen 1, 5 en 6 uit de PES deel 2).
Partners (niet limitatief)	RES-regio Noord- en Midden-Limburg (NML), RES-regio Zuid-Limburg (ZL), Enexis, TenneT, energiecoöperaties, ontwikkelaars/initiatiefnemers.
Provinciale rol	Bevoegd gezag (wind), ondersteuner, procesmanager (versnellingsteam), partner in de RES'en. NB: de rol van de Provincie wordt nader geduid bij KPI's 16 en 17.
Fase van uitvoering	Deze KPI heeft de kleur oranje omdat het een opgave blijft het gezamenlijk RES-doel van 2,5TWh in 2030 te behalen. We zijn in deze mede afhankelijk van de uitvoering van de RES'en, aangezien wij deze doelstelling samen met de gemeenten realiseren. Tevens zet de huidige transportschaarste een rem op de ontwikkeling. In het Energie Dashboard staat de teller op 0,57 TWh hernieuwbare opwek in Limburg (op peildatum 31-12-2021). Dit is een stijging van 0,23 TWh ten opzichte van peildatum 31-12-2020. Ondanks deze substantiële stijging van grootschalige hernieuwbare energieopwekking in Limburg, blijft het een opgave om het gezamenlijk RES-doel van 2,5TWh in 2030 te behalen. Uitvoeringsprogramma's Limburgse RES'en – transportschaarste Om invulling te geven aan het bod van 2,5TWh zijn in beide Limburgse RES'en uitvoeringsprogramma's opgesteld. De aanwezige transportschaarste op het elektriciteitsnet in heel Limburg zorgt er echter voor dat nieuw beoogde projecten géén elektriciteitsaansluiting kunnen krijgen. De netbeheerder geeft geen transportindicatie af, welke noodzakelijk is voor het verkrijgen van een SDE++ subsidie. De huidige transportschaarste zet een rem op de ontwikkeling van grootschalige hernieuwbare opwek in Limburg. In de mededeling portefeuillehouder van 8 juni 2022 inzake transportschaarste²⁵ en in deze rapportage onder actielijn 1, geven wij uitgebreid aan welke acties en maatregelen wij ondernemen om tot oplossingen te komen voor de transportschaarste op het elektriciteitsnet. Overzicht gerealiseerde en pijplijnprojecten wind- en zonne-energie Via het Energie Dashboard hebben wij bij KPI 2 inzicht gegeven in de voorgenomen energieproductie van projecten in planvoorbereiding, bestaande uit plannen die bij de Provincie zijn aangemeld in het kader van de ruimtelijke toetsing. Dit betreft de zon- en windprojecten. Dit conform toezegging 8994.

²⁵ [Zie: mededeling portefeuillehouder Aankondiging Transportschaarste, 8-6-2022](#)

- **Motie 2835 inzake extra impuls gemeentelijke lokale energiebedrijven**

Motie 2835 roept op om met de Limburgse gemeenten, al dan niet in RES-verband, in gesprek te gaan om te bezien welke mogelijkheden er zijn voor het stimuleren van publiek eigenaarschap van grootschalige energie-opwek. In de RES-NML is de behoefte aan, en mogelijkheden van, een regionaal energiebedrijf onderzocht. Onder andere een studie naar de rol van de gemeente in de energietransitie (uitgezet door gemeenten Beesel, Horst a/d Maas en Venray) draagt bij aan het inzicht in randvoorwaarden en stappen die nodig zijn bij een gemeentelijk energiebedrijf. Ook de gemeente Leudal en gemeente Roerdalen verkennen de mogelijkheden van een gemeentelijk energiebedrijf. Gemeente Bergen heeft besloten om voor de ontwikkeling van het energielandgoed Wells Meer een ontwikkel-BV op te richten. De BV wordt verantwoordelijk voor het werven van eigen- en vreemd vermogen, de subsidieaanvraag en de uiteindelijke ontwikkeling en beheer van het Energielandgoed.

Het oprichten van een gemeentelijk energiebedrijf is complex en vergt de nodige tijd in de voorbereiding. In de RES-NML is om deze reden gekozen voor een 'groeimodel' t.a.v. het opzetten van een gemeentelijk energiebedrijf. Stap 1 richt zich op het bundelen van kennis en ervaring rondom dit thema en inventariseert welke gemeenten behoefte hebben om verdere stappen te zetten. Deze stap wordt door Provincie en gemeenten in de RES-NML uitgewerkt. Zo mogelijk kan een 'coalition of the willing' hierin een voortrekkersrol op zich nemen.

In de RES-ZL kan het landschappelijk onderzoek dat eind 2022 naar verwachting zal worden opgeleverd input leveren voor de discussie over publiek eigenaarschap van grootschalige energieopwek. Provincie Limburg zal dit actief agenderen, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

De Staten zullen periodiek in de halfjaarlijkse voortgangsrapportage PES geïnformeerd blijven worden over de ontwikkelingen binnen RES-ZL en RES-NML met betrekking tot het opzetten van een regionaal dan wel gemeentelijk energiebedrijf. Motie 2835 beschouwen we hiermee als uitgevoerd.

In het Energie Dashboard staan bij KPI 16 *eigenaarschap energieprojecten* de percentages lokaal eigendom (publiek / lokale bedrijven / bewonerscollectief) van grootschalige wind- en zonprojecten in Limburg. Dit laat overigens zien dat het met het lokaal eigendom in Limburg prima gesteld is, zeker voor wat betreft de huidige windprojecten.

Vanuit het Nationaal Programma RES is een nieuw tijdschema voor de RES'en uitgewerkt. Er wordt onderscheid gemaakt in voortgangsdOCUMENTEN en in Herijkingen.

In het RES VoortgangsdOCUMENT werkt de regio de voortgang uit van het realiseren van de ambities die in RES 1.0 omschreven zijn. Dit is cruciale informatie om landelijk te kunnen monitoren of de 30 regio's sámen ook op koers liggen voor 2030. Medio 2023 dient dit gereed te zijn. Dit DOCUMENT wordt vastgesteld door de colleges en ter kennisgeving aan de volksvertegenwoordigers gestuurd.

	Tijdens het uitvoeren van de Regionale Energiestrategie kunnen nieuwe inzichten ontstaan. Dat is maatwerk en kent dus logischerwijs geen vast ritme. Voor zowel RES NML als voor RES ZL zal een nieuwe planning worden gemaakt. Voor de RES Herijking 2.0, die plan-MER plichtig is, zal ter besluitvorming aan volksvertegenwoordigers worden voorgelegd. Het gaat immers om kaders die (opnieuw) worden vast- of bijgesteld.
Gerealiseerd in 2023	Realisatie van grootschalige opwek heeft met SDE++ aanvragen, aansluitingen op het elektriciteitsnet en vergunningen te maken. Projectrealisatie duurt jaren. Met de monitoringsopzet proberen we de diverse processtappen te volgen. Vergunningverlening voor 2025 is cruciaal: die projecten zijn mogelijk voor 2030 gerealiseerd. Wat er in 2023 gerealiseerd is, is nu nog niet aan te geven.
Vooruitblik	• Gezien de huidige transportschaarste wordt vanzelfsprekend de aandacht gevestigd op het creëren van slimme oplossingen om het elektriciteitsnet te ontlasten. • Initiatieven liggen bij energiecoöperaties en private initiatiefnemers. Met acties uit KPI 16 proberen wij coöperaties te enthousiasmeren en te professionaliseren. De Provincie monitort verschillende processtappen in de realisatie naar duurzame opwek. Bovendien werken we samen aan de uitvoeringsprogramma's van de RES'en.

De onder deze lijn benoemde KPI's 16 en 17 zijn nadrukkelijk met elkaar verbonden. Deze worden hieronder dan ook gezamenlijk behandeld.

KPI 16	Het stimuleren van 50% eigenaarschap in de periode 2020-2030 bij het realiseren van energieprojecten in Limburg en gemeenten maximaal te stimuleren en te ondersteunen zodat zij zelf projecten kunnen opstarten met lokale participatie en lokaal profijt als basisbeginsel.
KPI 17	Het ondersteunen van energiecoöperaties en initiatieven van onderop waarin inwoners verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de energietransitie
Toelichting	Beide KPI's benadrukken het belang van eigen initiatief, eigenaarschap en participatie van burgers bij de energietransitie en worden om die reden samen behandeld. Het zijn KPI's die helpen in het ontwikkelen van draagvlak en het bieden van handelingsperspectief. Burgers verenigd in energiecoöperaties kunnen hieraan een bijdrage leveren. Niet alleen bij de realisatie van grootschalige energieprojecten, maar ook bij het collectief oppakken van lokale initiatieven (op het gebied van energiebesparing, gezamenlijke inkoop van zonnepanelen of isolatiemateriaal, elektrische deelauto's of zelfs de aanleg van een coöperatief buurt-warmtenet). Kortom: wij ondersteunen het eigen initiatief van burgers door het bieden van handelingsperspectief door financiële instrumenten en goede voorlichting. Daarnaast zijn er andere wegen te bewandelen om lokaal profijt en participatie te realiseren bijvoorbeeld met omgevingsfondsen, certificaten met rendement, etc.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, RES-regio's, woningcorporaties, SVn, Europese Investeringsbank (EIB), energiecoöperaties, REScoop Limburg, etc.
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt, financier
Fase van uitvoering	• Coöperatieve Energietransitie Op 7 maart 2022 ontvingen wij van REScoop Limburg het evaluatierapport van de opdracht voor 'draagvlak voor de Duurzaam Thuis regeling'. De opdracht legde de basis voor het meerjarig project 'Versnelling coöperatieve energietransitie in Limburg'. REScoop Limburg, koepel van Limburgse energiecoöperaties, heeft via haar achterban en participatiebijeenkomsten ruim 600 burgers weten te bereiken met de Duurzaam Thuis campagne 'laat de zon je rekening betalen'. Ook de energiecoaches van de energiecoöperaties zijn geïnstrueerd op de inzet van de Stimuleringsregeling Duurzaam Thuis. De rapportage beschrijft tevens het vervolg van de 'Versnelling coöperatieve energietransitie' en het concept van werkend opleiden vanuit een (nieuw) projectbureau. Hiervoor hebben wij in 2021 projectsubsidie verleend. Van de 23 aspirant projectleiders mochten er 21 het eindcertificaat in ontvangst nemen tijdens het launch event 'REScoop projectbureau voor coöperatieve ontwikkeling' van 11 maart 2022. REScoop heeft dit event aangegrepen voor een brede paneldiscussie over netcongestie m.m.v. de koepels van coöperaties REScoop en Energie Samen, Enexis, TenneT, Provincie en voorzitters RES NML en RES ZL. De betreffende projectleiders zijn gekoppeld aan concrete projecten die in verschillende fasen van ontwikkeling zijn, om de coöperatieve ontwikkeling te ondersteunen. Ten tijde van de evaluatie waren dat 8 zonprojecten en 6 windprojecten van elk ≥ 1 MW. Hiervan maken 3 windprojecten gebruik van het Ontwikkelfonds (bron: Energie Dashboard).

	• Energiearmoede Het onderzoek naar energiearmoede in Limburg is door TNO uitgevoerd en op 14 juni 2022 zijn Provinciale Staten hierover geïnformeerd via een mededeling portefeuillehouder²⁶ inclusief de aanpak om bij te dragen aan het energiearmoedeprobleem in Limburg voor zowel de korte als de middellange termijn. Dit conform motie 2780 en toezegging 9012. Op basis van de aanbevelingen in het rapport is een kwartiermaker energiearmoede aangesteld per 1 augustus 2022.
Gerealiseerd in 2023	• Het opleidingstraject voor de 'Versnelling coöperatieve energietransitie in Limburg' is afgerond en 19 projectleiders zijn beschikbaar voor de projectleiderspool van het projectbureau dat dan operationeel is. • Vanuit het projectbureau worden in deze periode ten minste tien coöperatieve zon of wind projecten van elk > 1MW gestart, al dan niet onder gebruikmaking van het ontwikkelfonds, waarbij het streven gericht is op het bereiken van de realisatiefase van ten minste vijf van deze projecten. • Het onderzoek naar energiearmoede is uitgevoerd en voorstellen voor een aanpak zijn uitgewerkt. • Helder is hoe de RES-regio's participatie willen verbeteren en wat de provinciale rol daarin is/kan zijn. • Een verdubbeling t.o.v. 2021 (i.c. 2) van het aantal deelnemingen in postcoderoosprojecten via de Duurzaam Thuis regeling.
Vooruitblik	• Vanuit het projectbureau ontvangen wij de volgende voortgangsrapportage van het project 'Versnelling coöperatieve energietransitie in Limburg'. Tevens ontvangen wij van Energie Samen de voortgangsrapportage Ontwikkelfonds over de eerste helft van 2022. Beide rapporten gezamenlijk geven inzicht of de doelstelling voor coöperatief zon of wind voor 2023 binnen handbereik ligt, in het bijzonder het streven op het halen van de realisatiefase van ten minste 5 projecten. • De kwartiermaker energiearmoede gaat samen met gemeenten, woningbouwcorporaties en andere partijen een samenwerkingsovereenkomst (SOK) inclusief uitvoeringsplan voor de middellange termijn opstellen. • In Q1 van 2023 worden de resultaten van de kwartiermaker energiearmoede gedeeld met Provinciale Staten. • In RES verband blijven wij inzetten op projecten ter stimulering van 50% eigenaarschap, lokale participatie en lokaal profijt (mede in het licht van motie 2752 inzake 'lokaal eigendom realiseren'). • Een aanpassing van de voorwaarden van het Ontwikkelfonds is te verwachten, enerzijds om meer zonprojecten te ondersteunen (d.m.v. verhoging van de nu relatief lage leningbedragen) en anderzijds om de leningen ook beschikbaar te maken voor duurzame opwek i.c.m. oplossingen voor netcongestie problemen (denk aan: systeemintegratie en lokale netwerken).

²⁶ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 14 juni 2022, provinciale aanpak energiearmoede en de renteverlaging Duurzaam Thuis](#)

2.3.4.2 Kleinschalige opwek (KPI's 11 en 3)

KPI 11	Door energiebesparing en kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving wordt er een CO₂-reductie van 25% in 2030 (t.o.v. 2015) in Limburg gerealiseerd.
Toelichting	Deze KPI volgt uit de doelstellingen RES-NML en RES-ZL. De CO₂ besparing heeft betrekking op zowel het gasverbruik en elektriciteitsopwekking van huishoudens, als op energiebesparing en kleinschalige opwek (zon op dak) bij bedrijven en maatschappelijk vastgoed. De verhouding tussen die delen is niet vastgelegd. Het deel ten aanzien van kleinschalige opwek (zon op dak) telt ook mee in de geschikte daken bij KPI 3. Het zijn met name de gemeenten, bedrijven en woningcorporaties (via de kraamkamers) die invulling aan de realisatie geven.
Partners (niet limitatief)	RES-organisaties, gemeenten, RUD's, woningcorporaties, Rijk, SVn en maatschappelijke organisaties.
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt en procesmanager.
Fase van uitvoering	In het kader van toezegging 9148 inzake 'overzicht instrumenten energiebesparing Provincie' zal in het najaar een mededeling portefeuillehouder aan PS worden verzonden. Samenwerking RES'en Op 13 april 2022 is via een mededeling portefeuillehouder²⁷ het uitvoeringsprogramma voor RES-ZL en het werkprogramma RES-NML met PS gedeeld. Toezegging 8946 is daarmee uitgevoerd. Als onderdeel van de RES-monitoring zal een aanvullende gestructureerde gegevensinzameling gaan plaatsvinden van ambitieprojecten. Dit wordt door het Nationaal Programma RES (NP RES) voorbereid, maar zal niet eerder operationeel zijn dan eind 2022. Provincie Limburg coördineert de monitoring van de Limburgse RES'en, dit deels gebaseerd op de NP RES voorbereiding. Woningen Op 30 november 2021 is de EnergiePrestatieAdvies (EPA)-regeling in het kader van het ELENA-contract van start gegaan. Deze regeling loopt tot september 2022. Via de EPA-regeling kunnen circa 2.200 woningeigenaren een gratis EPA ontvangen inclusief een advies over de te nemen duurzaamheidsmaatregelen aan hun woning. Begin Q1 2022 zijn circa 2.200 aanvragen ontvangen en daarmee is het budget van € 1 mln. volledig uitgeput waardoor er geen nieuwe aanvragen meer ontvangen kunnen worden. Tot en met Q2 van 2022 zijn er 165 Duurzaam Thuis leningen aangevraagd naar aanleiding van een EPA-advies. Eind Q3 2022 wordt de kwartaalrapportage Duurzaam Thuis van Q2 2022 gedeeld met Provinciale Staten. Hierin worden de laatste cijfers en ontwikkelingen rondom de Duurzaam Thuis regeling opgenomen. Het ELENA-contract in het kader van de Verordening leningen Duurzaam Thuis loopt af op 30 september 2022. In het voorjaar van 2022 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het aanvragen van een contractverlenging van 1 jaar bij de EIB. Deze verlengingsaanvraag is op 31 mei 2022 ingediend bij de EIB, de verwachting is dat de EIB eind augustus/ begin september een besluit neemt over deze aanvraag.

²⁷ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 13 april 2022, toezegging 8946 en 8994](#)

	Op 12 april jl. heeft GS ingestemd met het ophogen van het budget ad € 280.000 voor de rentekorting op isolerende maatregelen binnen de Verordening leningen Duurzaam Thuis, zodat er ook in 2022 en 2023 een rentekorting verstrekt kan blijven worden. Met deze rentekorting wordt de ondergrens van het rentetarief verlaagd, dit maakt het voor huurders en woningeigenaren aantrekkelijker om te investeren in met name isolerende maatregelen. In april 2022 is door gedeputeerde van Gaans-Gijbels de 20.000^e Duurzaam Thuis lening uitgereikt. In het kader van het ELENA-contract zijn de mogelijkheden ten aanzien van de inzet van 'energiecoaches' en 'DuMo-adviseurs' (Duurzame Monumenten adviseurs) verkend. Dit heeft geresulteerd in een gunningsopdracht aan REScoop Limburg ten aanzien van energiecoaches en een gunningsopdracht aan De Groene Grachten en Monumentenwacht Limburg ten aanzien van DuMo - adviseurs. Sinds medio juli 2022 kunnen circa 580 woningeigenaren in Limburg gratis hulp krijgen van een energiecoach via REScoop Limburg. Tevens kunnen sinds juli 2022 circa 100 monumenteigenaren (woningen) in Limburg gratis hulp krijgen van een DuMo-adviseur via De Groene Grachten in samenwerking met Monumentenwacht Limburg. De DuMo-adviseur helpt de burger bij het inzichtelijk maken van de verduurzamingsmogelijkheden van hun monumentale woning en het nemen van de stappen om over te gaan tot het realiseren van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. Provinciale Staten zijn via een mededeling portefeuillehouder²⁸ geïnformeerd inzake renteverlaging Duurzaam Thuis conform toezegging 8996. In deze mededeling portefeuillehouder is geadviseerd om de rente van de Duurzaam Thuis leningen niet te verlagen vanwege de benodigde financiële middelen en de beperkte verwachte impact hiervan. Hierbij zijn de alternatieven financieringsinstrumenten 'Maatwerklening' (via SVn) en de 'Energiebespaarhypotheek' (via het Nationaal Warmtefonds) tevens onderzocht en vergeleken. De conclusie hierbij is dat beide instrumenten niet als een geschikt alternatief worden gezien omdat de hoge kosten die hiermee gemoeid zijn niet in verhouding staan tot het leenbedrag. • Maatschappelijk Vastgoed De duurzaamheidscoaches en projectfacilitators binnen de percelen 'kleine gemeenten' en 'gemeenschapshuizen/buurthuizen/MFA's' hebben de potentiële doelgroep actief benaderd. Het resultaat is dat er tot nu toe 22 ontzorgingstrajecten in totaal zijn gestart van de minimaal beoogde 46. Binnen de 22 ontzorgingstrajecten worden 93 gebouwen van de minimaal beoogde 118 gebouwen in 2022 ontzorgd. De verwachting is dat de doelstelling van 2022 niet behaald zal worden. Dit heeft ermee te maken dat de aanbestedingsprocedure voor de percelen 'schoolbesturen' en 'zorginstellingen' pas in Q2 2022 is gestart en dat het perceel 'culturele ANBI's' nog moeilijk te activeren is. Van de gestarte ontzorgingstrajecten zijn er nog geen trajecten afgerond, dan wel concrete resultaten behaald ten aanzien van de verduurzaming van het
--	--

²⁸ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 14 juni 2022, provinciale aanpak energiearmoede en de renteverlaging Duurzaam Thuis](#)

	maatschappelijk vastgoed. Dit komt doordat het besluitvormingsproces van het perceel 'kleine gemeente' afhankelijk is van de wisseling van college van B&W in de gemeenteraden. Ook zorgt de huidige marktsituatie ervoor dat het lastig is om offertes op te vragen, waardoor de afronding van enkele ontzorgingstrajecten vertragen. Daarnaast ervaren kleine maatschappelijke vastgoedeigenaren de uiteindelijke investering in duurzaamheidsmaatregelen als een financiële drempel. Woningcorporaties In het kader van toezegging 9000 'verduurzaming van de gebouwde omgeving versnellen door woningcorporaties' wordt vanuit de C8 in kaart gebracht hoe groot de Limburgse verduurzamingsopgave binnen woningcorporaties is en waar mogelijk versneld kan worden. Dit onderzoek zou oorspronkelijk in Q2 2022 afgerond worden en gepresenteerd worden in de stuurgroep van de C8, maar heeft vertraging opgelopen en wordt nu in Q4 2022 verwacht. Het onderzoek dient te resulteren in een kaart met daarop een nulmeting wat betreft de uitgevoerde projecten, de lopende projecten en de toekomstige projecten op het gebied van (versnelling van) duurzaamheidsmaatregelen. De corporaties zullen zich in de komende periode vooral gaan richten op de (uitwerking van de) prestatieafspraken die het Rijk heeft gemaakt met de koepels van corporaties, zoals Aedes en de Woonbond. Energiebesparing (o.a. door duurzaamheidsmaatregelen, die leiden tot betere energielabels, zoals isolatie van woningen en het gebruik van warmtepompen) en het aardgasvrij maken van woningen (onder andere door de ontwikkeling van kleinere en grote Limburgse warmtenetten) vormen daarin belangrijke onderdelen. Aanvullend op het bestuurlijke overleg met de C8 vindt periodiek overleg plaats met het Platform Ketensamenwerking Zuid waarin AEDES vertegenwoordigd is en een gezamenlijke lobby voor Limburgse problematieken (zoals energiearmoede en relatief slechte energielabels) is besproken. Samen met woningcorporaties blijven we in gesprek over hoe we de verduurzamingsopgave kunnen versnellen en de energiearmoede problematiek kunnen aanpakken. Tot slot zijn woningcorporaties samen met de gemeenten de gewenste partners in een Samenwerkingsovereenkomst (SOK), met als uitgangspunt het energiearmoede onderzoek (opgeleverd Q2 2022)²⁹, die de Provincie met deze organisaties wil afsluiten. Provinciale subsidieregeling Per 1 juli 2022 is de provinciale subsidieregeling 'aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023' in werking getreden. Het doel van deze regeling is het aanjagen van gemeentelijke projecten die ertoe strekken de verduurzaming van woningen te versnellen met als afgeleid doel een vermindering van het energieverbruik en kleinschalige opwek in woningen te vergroten. De regeling is ook beschikbaar voor projecten gericht op energiearmoede. Hiermee wordt gepoogd bij te dragen aan een afname van de relatief veel lage energielabels van woningen in Limburg en het verlagen van de energierekening van inwoners. Provinciale Staten zijn hierover via een mededeling portefeuillehouder³⁰ over geïnformeerd in mei 2022.
--	--

²⁹ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 14 juni 2022, provinciale aanpak energiearmoede en de renteverlaging Duurzaam Thuis](#)

³⁰ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 10 mei 2022, subsidieregeling aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023](#)

Gerealiseerd in 2023	• Door de langdurige planning van de Transitievisie Warmte en de wijkuitvoeringsplannen, zal de realisatie hiervan in 2023 nog maar gering zijn. De grote stappen worden vooral ná 2023 gezet. • RES-uitwerking, en de uitvraag is geïncorporeerd in de PES (genoemde pilots lopen) • Het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed loopt van 1 januari 2021 tot en met december 2023. Het streven is om gedurende deze periode minimaal 100 kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren met circa 287 gebouwen te ontzorgen bij het verduurzamen van hun maatschappelijk vastgoed.
Vooruitblik	• Bij een positief besluit vanuit de EIB om het ELENA-contract in het kader van de Verordening leningen Duurzaam Thuis met 1 jaar te verlengen wordt er een nieuwe aanbestedingsprocedure gestart om een fondsprocesmanager ELENA aan te stellen voor de verlengingsperiode (1 september 2022 t/m 1 september 2023). Daarnaast zullen de lopende opdrachten ten aanzien van 'inzet van energiecoaches' en 'inzet van DuMo-adviseurs' verlengd worden zodat nog meer woningeigenaren gratis advies en ondersteuning kunnen ontvangen bij het verduurzamen van hun woning. • Begin Q4 zal de EPA-regeling in het kader van het ELENA-contract geëvalueerd worden. Hieruit zal blijken hoeveel EPA-aanvragen tot een Duurzaam Thuis lening hebben geleid en wat de impact is op de energiebesparing en/of opwek van de woning. • Eind 2023 loopt het contract met SVn in het kader van de Verordening leningen Duurzaam Thuis af. Medio Q3 wordt de Duurzaam Thuis regeling geëvalueerd en onderzocht of continuering van de regeling wenselijk is. • Met de opdrachtnemers van de percelen 'kleine gemeenten' en 'gemeenschapshuizen/ buurthuizen/ MFA's' wordt overlegd hoe ontzorgingstrajecten eerder afgerond kunnen worden. • Voor de percelen 'schoolbesturen' en 'zorginstellingen' zullen twee nieuwe opdrachtnemers starten als duurzaamheidscoaches en projectfacilitatoren met het proactief benaderen van de doelgroep. • De culturele ANBI's zullen actiever/persoonlijk worden benaderd om deze doelgroep te stimuleren/ activeren om deel te nemen aan het ontzorgingsprogramma. • Collegebesluit over de tweede tranche 'SPUK ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed'. Via deze tweede tranche wordt het bestaande ontzorgingsprogramma verlengd tot 1 januari 2025 en wordt de huidige doelgroep van het ontzorgingsprogramma verruimd. • Oplevering onderzoek woningcorporaties naar Limburgse verduurzamingsopgave.

KPI 3	Uiterlijk in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige duurzame opwek (<15kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd
Toelichting	Bij kleinschalige opwek gaat het om projecten kleiner dan 15 kWp (tot max. 50 panelen) en het betreft daarmee projecten op woningen en kleine utiliteitsgebouwen. Niet alle daken zijn geschikt voor zon-pv vanwege oriëntatie en beschaduwning. Met de zonnekaart Limburg (http://limburg.zonnekaart.nl/) kan de geschiktheid van daken voor zon-pv worden bepaald. Op basis hiervan is de potentie van het kleinschalige paneelvermogen in Limburg berekend. Daarbij is uitgegaan dat op 70% van de nog onbenutte, maar geschikte daken, 10 panelen worden gelegd, conform de formulering van deze KPI. Dat leidt tot bijna 3,2 miljoen extra panelen t.o.v. 2020. Met een paneelvermogen van 300 Wp en inclusief het bestaande pv-vermogen is deze KPI te operationaliseren tot 1.300 MW in 2030. Deze KPI is nadrukkelijk gekoppeld aan KPI 11 (CO₂-reductie voor gebouwde omgeving door energiebesparing en kleinschalige opwek). Het betreft namelijk de kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving en de wens om meer zon op dak te realiseren. Dan snijdt het mes aan 2 kanten: 1. Hoe meer op het dak, des te minder op het land. 2. Meer energieopwek in de gebouwde omgeving leidt tot verminderde CO₂-emissie.
Partners (niet limitatief)	RES-regio Noord- en Midden-Limburg, RES-regio Zuid-Limburg, Enexis, installatie- en brancheorganisaties, energiecoöperaties/energiecoaches, woningcorporaties en eigenaren van vastgoed.
Provinciale rol	Subsidiënt, ondersteuner
Fase van uitvoering	In het Energie Dashboard is het gerealiseerde vermogen aan kleinschalige opwek in Limburg opgenomen, met onderscheid in de ontwikkeling in de Limburgse RES-regio's. Op 31-12-2020 was dit 448 MW van de 1.300 MW te realiseren in 2030. Op peildatum 31-12-2021 is het gerealiseerde vermogen aan kleinschalige opwek 554 MW. Daarmee is het gerealiseerde vermogen dus met 106 MWp in 1 jaar gestegen. Provincie Limburg staat hiermee landelijk op de tweede plaats m.b.t. het gerealiseerd vermogen kleinschalig zon-pv op daken (in MW per 1.000 inwoners). Via de Duurzaam Thuis regeling en het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed stimuleren we de realisatie van kleinschalige opwek. Zie ook acties m.b.t. Duurzaam Thuis onder KPI's 11, 16 en 17 en het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed onder KPI 11.
Gerealiseerd in 2023	Zie KPI 3, 11 en energieportaal
Vooruitblik	We continueren de stimulering van kleinschalig opwek op woningen via de Duurzaam Thuis regeling en kleinschalige opwek op maatschappelijk vastgoed via het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed en monitoren dit via het Energie Dashboard.

2.3.4.3 Informatievoorziening (KPI 18)

KPI 18	Het samen met de gemeenten realiseren van een naar tevredenheid werkende infrastructuur van publieke en onafhankelijke informatievoorziening en voorlichting voor burgers, instellingen en bedrijven en inzicht in de mogelijkheden van participatie in de energietransitie.
Toelichting	Een goede informatievoorziening op technisch en financieel vlak en op zowel fysieke als digitale wijze wordt in de uitvoeringsprogramma's van de RES'en opgenomen. In eerste instantie wordt gedacht aan de vastgoedeigenaren (met name huiseigenaren), maar ook maatschappelijke organisaties en overige partijen worden bediend. Voor (industriële) bedrijven wordt verwezen naar actielijn 2. We willen partijen informeren over de urgentie van de energietransitie en ontzorgen met het aandragen van technische en financiële mogelijkheden op een eenduidige en vertrouwde wijze.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, RES-regio's, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt, financier
Fase van uitvoering	Deze KPI heeft de kleur oranje omdat we te maken hebben met een grote hoeveelheid aan instrumenten voor participatie van een verscheidenheid van 'aanbieders' en van wisselende aard. Op een aantal aspecten zijn wij nadrukkelijk actief: • Woningeigenaren Via de ELENA-subsidie zetten we onafhankelijke energiecoaches in die burgers informeren en adviseren. • Maatschappelijk vastgoed Met het door RVO geïnitieerde landelijk platform 'Kenniss en Innovatieplatform maatschappelijk vastgoed' worden ten aanzien van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed kennis en ervaringen gedeeld met maatschappelijke organisaties. Voorbeelden zijn de split-incentive werkateliers en de presentatiereeks 'verantwoord verduurzamen' op het Inspiratie Festijn van de Vereniging Kleine Kernen Limburg (VKKL). • RES'en Vanuit de RES regio's is gewerkt aan de informatievoorziening voor burgers en instellingen. Het opzetten van een Community of Practice is hiervan het resultaat in Noord- en Midden-Limburg. Onder de naam 'RES Vooruit NML' wordt hier verder invulling aan gegeven. In de RES Zuid-Limburg zullen kennis en ervaringen uitgewisseld worden in het regionale kennisplatform. Als onderdeel van de informatievoorziening beschouwen we ook beleidsmonitoring. Doelgroep hiervoor zijn m.n. overheden. Provincie Limburg heeft een eigen Energie Dashboard en in het afgelopen half jaar is gewerkt aan een ambtelijk voorstel voor de RES-monitoring. Dit zal de komende periode in de bestuurlijke RES-gremia worden besproken en naar verwachting zal de uitvoering hiervan in dezelfde periode starten. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar het hoofdstuk monitoring in deze rapportage.

	• Provinciale subsidieregeling ‘aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023’ Via de provinciale subsidieregeling ondersteunen/stimuleren wij gemeenten om zorg te dragen voor een onafhankelijke informatievoorziening en voorlichting en inzicht te geven voor burgers in de mogelijkheden van participatie in de energietransitie. Via mededeling portefeuillehouder³¹ van 10 mei 2022 bent u hier nader over geïnformeerd.
Gerealiseerd in 2023	Een onafhankelijke informatievoorziening voor instellingen (maatschappelijk vastgoedeigenaren) via het landelijke platform ‘Kennis en Innovatieplatform maatschappelijk vastgoed’. Samen met gemeenten (onder de vlag van de RES) werken we in Zuid-Limburg en in Noord- en Midden-Limburg aan een digitaal en fysiek loket (voor informatie op het vlak van technieken en financiële arrangementen).
Vooruitblik	• Wij verkennen samen met de uitvoerende partijen van het ontzorgingsprogramma of er fysieke bijeenkomsten georganiseerd kunnen worden om de potentiële doelgroep van het ontzorgingsprogramma te informeren/ stimuleren om deel te nemen aan het programma, maar ook om kennis met elkaar uit te wisselen. • Onder de naam ‘RES Vooruit NML’ verder invulling geven aan de informatievoorziening voor burgers en instellingen. • Wij organiseren samen met Euroforum een conferentie Data & Klimaat. Deze conferentie vindt plaats in november en is bedoeld om kennis te delen met overheden, bedrijfsleven, NGO’s, consultants, wetenschappers en maatschappelijke initiatieven over hoe je data kunt gebruiken om beslissingen te nemen over bestaand en nieuw klimaatbeleid, broeikasgasuitstoot, opslag van broeikasgas en hernieuwbare energie.

³¹ Zie: [Mededeling portefeuillehouder subsidieregeling Aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023, 10 mei 2022](#)

2.3.5. Provincie geeft het goede voorbeeld

Realiseren van een innovatieve en structuurversterkende energietransitie en passende energiemix en infrastructuur voor Limburg op weg naar 2030, met daarin oog voor leveringszekerheid, draagvlak en eigenaarschap, in een realistisch tempo met betaalbare en haalbare investeringen.

Via actielijn 5 beogen we een actieve bijdrage te leveren aan de energietransitie door zelf het goede voorbeeld te geven.

Aan deze actielijn wordt langs 2 sporen invulling gegeven:

1. Provincie als bevoegd gezag
2. Provincie als duurzaam inkoper en opdrachtverlener

Aan deze sporen zijn KPI's gekoppeld waarover hieronder per KPI de voortgang wordt toegelicht.

KPI 20	Wij stimuleren meervoudig en verantwoord ruimtegebruik en energieopwekking in Limburg via onze wettelijke taken (o.a. regionale stortplaatsen) en ruimtelijk instrumentarium (zoek- en uitsluitingsgebieden wind, zonneladder en verplichting zon-op-dak bij logistieke hallen en bedrijfsgebouwen).
Toelichting	Als Provincie hebben wij een verantwoordelijkheid voor de hoofdlijnen van onze ruimtelijke afwegingen in Limburg via ons omgevingsbeleid. In de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) is ook uitgebreid stilgestaan bij de ruimtelijke consequenties van de energietransitie en is de Limburgse zonneladder verankerd in de POVI en de omgevingsverordening. In het kader van meervoudig ruimtegebruik ziet deze KPI toe op het stimuleren en deels verplichten van zon-op-daken bij bedrijfsgebouwen. De Provincie is eveneens verantwoordelijk voor de nazorg van de vijf regionale stortplaatsen die gesloten worden. Voor enkele regionale stortplaatsen liggen er kansen om deze te voorzien van duurzame opwek middels zonne-energie.
Partners (niet limitatief)	Attero, gemeenten, RES'en, Enexis, RVO, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), bedrijven;
Provinciale rol	Bevoegd gezag, financier, toetser en ondersteuner;
Fase van uitvoering	• Zonneparken op regionale stortplaatsen (motie 2574) Op 12 december 2020 (kenmerk: 2020/48759) is hierover een plan van aanpak verstuurd aan PS. Conform dit plan van aanpak is het volgende te melden v.w.b. voortgang t.o.v. de vorige voortgangsrapportage PES: ○ <i>Montfort</i>: Omgevingsvergunning is verleend; SDE++ beschikking is verkregen; realisatie zonnepark +-14ha beoogd eind 2022. Initiatiefnemer heeft reeds een aansluiting gereserveerd op het elektriciteitsnet; ○ <i>Schinnen</i>: Uiterlijk in Q4 2022 wordt de aanvraag omgevingsvergunning verwacht. Streefdatum aanvraag SDE++ betreft Q2 2023. Initiatiefnemer heeft reeds een aansluiting gereserveerd op het elektriciteitsnet; • Limburgse zonneladder en verplichting zon op daken Op 17 december 2021 hebben Provinciale Staten de nieuwe Omgevingsverordening Limburg (2021) vastgesteld die in hoofdzaak een beleidsneutrale omzetting is van de vigerende Omgevingsverordening 2014 naar de eisen van de Omgevingswet. Daarnaast omvat de nieuwe verordening echter vier nieuwe instructieregels die op verzoek van Provinciale Staten (zonneladder/zon-op-dak en voorzienbaarheid woningbouw), respectievelijk op basis van de actualiteit (huisvesting arbeidsmigranten en na-ijlende effecten mijnbouw) zijn toegevoegd. Ten tijde van de vaststelling van de nieuwe Omgevingsverordening was de verwachting dat de Omgevingswet, en daarmee de Omgevingsverordening op 1 juli 2022 in werking zou treden. Nu de datum van

	inwerkingtreding van de Omgevingswet op zijn vroegst 1 januari 2023 zal zijn, is het voorstel de vier instructieregels toe te voegen aan de vigerende Omgevingsverordening Limburg 2014 zodat deze dit jaar nog in werking kunnen treden en de vertraging in de effectuering van die instructieregels zoveel mogelijk wordt beperkt (PS september 2022, zie Statenvoorstel in brief GS van 19 juli 2022³²). Van de instructieregels met betrekking tot zonne-energie zijn alleen de instructieregels over zonneparken overgezet naar de Omgevingsverordening Limburg 2014 en niet de instructieregel over zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen. Laatstgenoemde instructieregel in de Omgevingsverordening Limburg (2021) vraagt de gemeente namelijk te motiveren op welke wijze zij gebruik heeft gemaakt van haar bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels als bedoeld in het Besluit bouwwerken Leefomgeving. Onder de huidige wetgeving hebben gemeenten deze bevoegdheid echter nog niet. Die krijgen zij pas met het Besluit bouwwerken Leefomgeving, één van de algemene maatregelen van bestuur onder de Omgevingswet. In het Energie Dashboard³³ wordt bij KPI 20 inzicht gegeven in de indeling van zonneparken per trede van de Limburgse zonneladder. Stimuleringsaanpak grootschalig zon-op-daken & motie 2688 Energieke Limburgse bedrijfsdaken Door de aanwezige transportschaarste op het elektriciteitsnet in Limburg is de initiële stimuleringsaanpak grootschalig zon-op-dak in RES-NML en RES-ZL niet uitgerold. Van belang is om met partijen in beide RES'en naar andere oplossingen te zoeken om, ondanks de congestieproblematieken, grootschalig zon-op-dak te stimuleren en te realiseren. Hiertoe dienen in 2022 oplossingsrichtingen aangedragen te worden die dakeigenaren handelingsperspectief kunnen bieden bij het realiseren van een aansluiting in gebieden met congestie. Te denken valt aan batterij-opslag achter de meter, of aansluiten achter een grootverbruiker van elektriciteit. In de RES ZL wordt dit opgepakt door een in Q2 2022 opgericht projectteam. Ook in het <i>'Plan van aanpak Taskforce netcongestie Noord-Brabant en Limburg'</i> van speciaal coördinator Ben Voorhorst is een werkgroep ingericht die zich focust op het inventariseren van oplossingen voor congestiemanagement buiten het net om (bijv. energy hubs). De Provincie Limburg neemt actief deel aan deze werkgroepen en zorgt hierbij voor input en kennisdeling m.b.t. de oplossingsrichtingen. In het Energie Dashboard wordt bij KPI 20 de voortgang van grootschalig zon-op-daken gemonitord, inclusief de voortgang van de motie 2688 Energieke Limburgse bedrijfsdaken. EcoCertified Solar Parks In Q3 van 2021 is het onderzoek van start gegaan en dit zal lopen tot 2025. Doel van het project is het onderzoeken van de invloed van zonnevelden op de biodiversiteit, bodemkwaliteit en koolstofopslag. Ieder jaar worden de tussentijdse resultaten gedeeld met de deelnemende partijen (waaronder Provincie Limburg).
--	--

³² Zie: [Statenvoorstel inzake Wijzigingsverordening Omgevingsverordening Limburg 2014, brief GS van 19-7-2022](#)

³³ [Energie Dashboard](#)

	De meetinstrumenten zijn in het eerste kwartaal van 2022 geplaatst. In 2023 worden de eerste tussentijdse resultaten verwacht. • Geluidsschermen A73 vervangen door zonnepanelen (toezegging 8998) Wij willen de mogelijkheden van energieopwekking langs enkele Rijkswegen nader onderzoeken. Op 17 november 2021 hebben wij daarom samen met de gemeenten Boxmeer, Cuijk en Gennep en de Provincie Noord-Brabant een brief verzonden aan het Ministerie van EZK om de potentie van de rijksgronden langs de Rijkswegen A73 en A77 voor de opwekking van duurzame energie te onderzoeken (zijbermen, middenbermen). Wij hebben het verzoek gedaan deze gronden op te nemen in het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). Op 20 april 2022 heeft het Ministerie van EZK aangekondigd de Rijkswegen A73 en A77 op te nemen in het OER-programma. De locatie A73-A77 is volgens EZK zeer geschikt om te verkennen voor energie-opwek. Deze snelweglocatie is vanuit de optiek van Rijkswaterstaat (RWS) geschikt voor multifunctioneel gebruik, waardoor energie-opwek goed inpasbaar is. Verder heeft de locatie een aanzienlijk opwekpotentieel en weten de betrokken gemeenten en Provincies elkaar al goed te vinden. Op 6 juli 2022 heeft een startgesprek A73-A77 plaatsgevonden met RWS, het Ministerie van EZK, Provincies Noord-Brabant en Limburg, RES-NML, RES-Noord-oost-Brabant en de gemeenten Gennep en Land van Cuijk. • Energieke gebiedsontwikkelingen Noord-Limburg In het kader van de Investeringsagenda Noord-Limburg lopen er 2 energieke gebiedsontwikkelingen: 1: 't Brook (Beesel en Venlo); 2: De Peel (Horst aan de Maas en Venray). Voor 't Brook (Beesel) is de eerste fase van de verkenning reeds afgerond, voor 't Brook (Venlo) zit dit in de laatste fase. Na de zomer wordt gestart met het samenbrengen van deze twee verkenningen en een routekaart voor het vervolgproces. In deze verkenningen onderzoeken we de mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie als uitwerking van de RES-NML. Met deze aanpak maken we verbindingen met andere gebiedsgerichte opgaves als toekomstbestendige landbouw, recreatie en natuur. Voor de Peel (Horst a/d Maas en Venray) loopt een soortgelijke verkenning. De verwachting is dat deze in Q4 2022 wordt afgerond.
Gerealiseerd in 2023	• Limburgse zonneladder verankerd in Provinciale Omgevingsvisie, Provinciale omgevingsverordening, RES'en en gemeentelijke kaders voor grootschalige energieopwekking; • Via de stimuleringsaanpak zon-op-daken en verplichting van zonnepanelen op nieuwe bedrijfsgebouwen, invulling geven aan doelstelling uit motie 2688 om op 25% van oppervlakte bedrijfsdaken zonnepanelen gerealiseerd te hebben; • Voor drie van de vijf regionale stortplaatsen (Provincie is bevoegd gezag) is een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een zonnepark;
Vooruitblik	• Nadere uitwerking van oplossingsrichtingen bij het realiseren van een aansluiting in gebieden met congestie. Te denken valt aan batterij-opslag achter de meter, of aansluiten achter een grootverbruiker van elektriciteit.

	• Q4 2022: Nadere uitwerking en start vergunningentraject zonnepark stortplaats Schinnen. • OER: In Q3/Q4 2022 wordt gestart met een voorverkenning (technisch, ruimtelijk, financieel). Daarna volgt een besluit om gezamenlijk door te gaan naar de volgende fase(n) waarin het project concreter wordt uitgewerkt. Na het doorlopen van de fase(n) kan de locatie door het Rijk marktconform, openbaar en transparant worden 'getenderd' aan marktpartijen, waarbij de geselecteerde marktpartij het project kan realiseren. • Afronding verkenningen in het kader van de energieke gebiedsontwikkelingen Noord-Limburg.
--	---

KPI 21	Wij geven invulling aan de verduurzaming van de provinciale gebouwen en duurzame opwek op bijbehorende parkeerplaatsen evenals duurzame inkoop van producten en diensten.
Toelichting	De Provincie kan en wil ook zelf het goede voorbeeld geven. Dit willen wij o.a. doen door onze provinciale gebouwen verder te verduurzamen. Dit sluit eveneens aan bij het gedachtegoed van de aangenomen moties van PS die oproepen om zon-op-daken te stimuleren / verplichten, waaronder motie 2687 '<i>verplicht zon-op-dak</i>' en motie 2688 '<i>Energieke Limburgse bedrijfsdaken</i>'. Tevens zijn wij opdrachtgever en inkoper van vele diensten en producten. Duurzame inkoop en duurzaam opdrachtgeverschap vullen wij actief in.
Partners (niet limitatief)	RVO, gemeente Maastricht, gemeente Kerkrade, MAA, ontwikkelaar zonnepanelen;
Provinciale rol	Ondersteuner en financier
Fase van uitvoering	Zonnepanelen op provinciale gebouwen en parkeerplaatsen Door de transportschaarste op het elektriciteitsnet kunnen op 2 van de 5 beoogde provinciale gebouwen géén zonnepanelen gerealiseerd worden. Op de overige 3 gebouwen (Gouvernement, Limburgs Museum, Museumplein Limburg) kunnen de zonnepanelen wel geplaatst worden, aangezien de opgewekte elektriciteit direct kan worden verbruikt. De Europese aanbesteding voor deze zonnepanelen wordt in augustus 2022 uitgezet. De transportschaarste op het elektriciteitsnet heeft tot gevolg dat de beoogde plannen voor zonnepanelen op de parkeerplaats van 't Gouvernement 'on-hold' worden gezet. Duurzame inkoop: Collectieve Energie Provincies De huidige overeenkomst Collectieve Energie Provincies 1 (CEP1) voor de inkoop van groene elektriciteit en groen gas is op 1 januari 2020 ingegaan. Voor de inkoop van elektriciteit loopt dit contract tot 31 december 2024. Het contract voor inkoop van groen gas loopt tot 31 december 2023. In Q1 en Q2 2022 is via een inventarisatie input vanuit Provincies opgehaald voor CEP2. Deze inventarisatie levert een rapport op welke focus op de wensen en randvoorwaarden die de Provincies hebben met betrekking tot leveringsovereenkomsten van elektriciteit en gas. Het is goed mogelijk dat deze wensen en randvoorwaarden naar aanleiding van de energiecrisis nog worden bijgesteld. Gezien de positieve ervaringen met CEP1 is nieuwe deelname aan CEP2 gewenst. De bevindingen van de inventarisatiefase worden in september 2022 gepresenteerd aan alle deelnemende provincies. Provinciale organisatie op weg naar klimaatneutraal (motie 2798) Via motie 2798 vraagt PS om een concreet naar maatregelen uitgewerkt plan om als provinciale organisatie (minimaal) te voldoen aan 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. De bovengenoemde maatregelen onder KPI 21 dragen allen reeds bij aan de verduurzaming van onze provinciale organisatie. In Q1 en Q2 2022 zijn stappen gezet tot het opzetten van een concernbrede klimaatmonitor inclusief CO₂-voetafdruk. Deze monitor is van meerwaarde en dient als startpunt om inzicht te krijgen in de CO₂-emissies van onze provinciale organisatie.

	Onderdeel van onze provinciale organisatie betreft de aanbestede en reguliere projecten binnen de grond-, weg-, en waterbouw (GWW). Uw Staten zijn geïnformeerd over het Plan van aanpak Duurzame en Circulaire Grond-, Weg-, en Waterbouw (GWW) via GS brief van 10 mei 2022³⁴. Dit plan van aanpak beschrijft op welke wijze wij werken aan de beoogde CO₂-reductiedoelen en reductie van primaire grondstoffen in de GWW-sector. In de concernbrede klimaatmonitor en CO₂-voetafdruk wordt de GWW-sector expliciet opgenomen. Bij uitwerking van dit plan wordt aansluiting gezocht met het intern provinciaal duurzaamheidsteam.
Gerealiseerd in 2023	• Realisatie van de zonnepanelen op provinciale gebouwen en parkeerplaats(en) (beoogd Q4 2022); • Realisatie van zonnepanelen op dak loods MAA (beoogd Q4 2022). Op één van de twee beoogde daken van MAA worden geen zonnepanelen gelegd i.v.m. netcongestie en onvoldoende draagkracht van het dak; • Besluitvorming over CEP2.
Vooruitblik	• Definitieve besluitvorming over zonnepanelen op parkeerplaatsen 't Gouvernement is 'on-hold' gezet in verband met de aanwezige transportschaarste; • CEP2: De bevindingen van de inventarisatiefase worden in september 2022 gepresenteerd aan alle deelnemende provincies. De volgende stap betreft de externe oriëntatie. Vanaf september gaat het ingerichte projectteam aan de hand van o.a. marktconsultatiegesprekken inventariseren in hoeverre de wensen en randvoorwaarden realistisch zijn. Aanvullend onderzoekt het projectteam welke oplossingsmogelijkheden er zijn om in de toekomstige energiebehoefte te voorzien. Conform de planning zal eind 2022 een eindadvies worden gegeven. • Motie 2798: Q4 2022 oplevering van de concernbrede klimaatmonitor en CO₂-voetafdruk. Nadere uitwerking plan om als provinciale organisatie (minimaal) te voldoen aan 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050 (motie 2798).

³⁴ Zie: [Plan van aanpak Duurzame en Circulaire Grond-, Weg-, en Waterbouw, brief GS van 10-5-2022](#)

KPI 22	Conform de OV-concessie is met Arriva afgesproken dat in 2026 alle busvervoer met zero emissie elektrisch rijdt.
Toelichting	Arriva is concessiehouder voor het regionale trein- en busvervoer voor de periode 2016 – 2031. In de concessie staat opgenomen dat in 2026 alle bussen zero emissie (ZE) elektrisch rijden.
Partners (niet limitatief)	Arriva
Provinciale rol	Concessieverlener, toezichthouder uitvoering concessie
Fase van uitvoering	Momenteel heeft Arriva al 95 zero emissie bussen rijden in Limburg. Uiterlijk in 2026 dienen de resterende 131 bussen eveneens zero-emissie te rijden. De uitvoering ligt op koers om dit doel in 2026 te behalen.
Gerealiseerd in 2023	Conform de OV-concessie moet in 2026 alle bussen ZE rijden. Geen formeel tussendoel per 2023.
Vooruitblik	Dit betreft een afspraak vanuit de lopende concessie. De verantwoordelijkheid om deze afspraak in te vullen (laadinfrastructuur aanleggen, energievoorzieningen organiseren, ZE-bussen bestellen etc.) ligt volledig bij Arriva. De Provincie Limburg heeft regelmatig contact met Arriva via de frequente beheeroverleggen, stuurgroepen en inhoudelijke werkgroepen om de voortgang te bewaken.

2.3.6. Energietransitie ingebed in de leefomgeving

Met de voorgaande vijf actielijnen geven wij invulling aan ons provinciale energiebeleid. Deze zesde lijn gaat over de inbedding van de energietransitie in de leefomgeving en is daarmee een randvoorwaardelijke lijn van de Provinciale Energie Strategie. Energietransitie gaat gepaard met effecten op de leefomgeving. Denk aan geluid, visuele effecten, ondergrond en dergelijke.

Provinciale omgevingsvisie (POVI)

Op 17 mei 2022 stuurde de Minister van BZK een Kamerbrief over nationale regie in ruimtelijke ordening³⁵. Hierin beschrijft hij hoe het kabinet de nationale regie op de ruimtelijke ordening wil gaan voeren en de traditie op het gebied van nationale ruimtelijke ordening in ere wil herstellen. De manier waarop de Minister regie wil voeren vult hij in met een Kamerbrief³⁶ van 6 juli 2022 waarin hij de programma's 'NOVEX' en 'Mooi Nederland' presenteert.

De regie volgt 2 lijnen. Eén lijn richt zich tot de provincies (en zal daarmee vlakdekkend Limburg bestrijken). De andere lijn gaat over de aangewezen NOVEX-gebieden. In Limburg liggen 2 van deze gebieden: Zuid-Limburg en de Peel. Dit laatste gebied ligt voor een belangrijk deel ook in Noord-Brabant.

Het is de bedoeling dat het programma NOVEX 22 onderliggende nationale programma's verbindt en bijdraagt aan een versnelling in de uitvoering ervan. De voor de energietransitie relevante programma's horen hier ook bij. In oktober 2022 komt de Minister hiervoor met startpakketten die aangeven wat er per provincie aan prioriteiten ligt. Vanwege de (complexe) stapeling van opgaven in de benoemde NOVEX-gebieden wordt daar meer specifiek op ingegaan.

Het programma Mooi Nederland moet bijdragen aan een gedeeld beeld van de samenhangende opgaven en toekomstperspectieven die bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Tevens zal het de oplossingen vertalen naar instrumenten voor de uitvoering, met daarbij een belangrijke rol voor ruimtelijk ontwerp.

Met processen als de landschappelijke onderzoeken, de gebiedsgerichte aanpakken en processen in het kader van de RES'en sluiten we aan op deze nieuwe ontwikkeling. De in deze processen opgedane kennis, verzamelde informatie en opgezette samenwerking passen we waar mogelijk in. Hierbij nemen we ook toezegging 8976 inzake 'energiedoelstellingen in de POVI' mee.

Biodiversiteit

Op 24 mei 2022 is het informierend stuk inzake Beleidsintensivering Natuur 2022-2023³⁷ aan PS gestuurd. Hiermee is toezegging 9127 uitgevoerd inzake de relatie tussen behoud van biodiversiteit en de energietransitie en hoe daar in de provincie mee om wordt gegaan. Wij streven naar een energietransitie die zoveel mogelijk natuur-inclusief is. Dit gebeurt door bij het in het kader van de energietransitie ruimtelijk inpassen van objecten, zoveel mogelijk rekening te houden met natuur en landschap. Bij het verlenen van ontheffingen voor bijvoorbeeld het verduurzamen van gebouwen met daarin beschermde soorten, worden bepalingen opgenomen over mitigerende en/of compenserende maatregelen. Waar onvoldoende kennis beschikbaar is over mogelijke effecten, nemen wij als Provincie Limburg deel aan onderzoeken, of laten die zelf uitvoeren.

³⁵ [Kamerbrief over nationale regie in de ruimtelijke ordening | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

³⁶ [Kamerbrief over programma's NOVEX en Mooi Nederland | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

³⁷ Zie: [Informierend stuk inzake beleidsintensivering natuur 2022-2023, 24 mei 2022](#)

Gezondheid en veiligheid

Motie 2746 Gewijzigd Van der Linden cs inzake Gezondheid in de RES roept op tot aandacht voor het thema gezondheid in de RES. In de brief van GS (30-11-2021, GS DOC-00209115) aan de voorzitters van de Limburgse RES'en zijn de regio's gewezen op het belang van het thema gezondheid. Het onderwerp gezondheid in relatie tot de energietransitie wordt ambtelijk verder uitgewerkt.

Landschappelijke onderzoeken Noord-, Midden- en Zuid-Limburg

Zie hierboven onder 'Provinciale Omgevingsvisie'.

Tegengaan grondspeculatie

Voor het Statenvoorstel Grond en Vastgoedbeleid 2022-2025³⁸ was behandeling in PS voorzien voor april 2022. Behandeling is door het Presidium uitgesteld en kan nu op z'n vroegst in december 2022 plaatsvinden. Dit hangt af van de agendavoering voor PS.

³⁸ Zie: [Statenvoorstel inzake nota Grond- en Vastgoedbeleid 2022-2025, 24 februari 2022](#)

3. Financiën

In dit hoofdstuk wordt het totaalbeeld gegeven inzake de financiële voortgang van de beleidsintensiveringsmiddelen van de Provinciale Energie Strategie zoals gekoppeld aan de PES 2.0 die in december 2020 is vastgesteld door Provinciale Staten. Het gaat om een totaalbedrag van € 12,7 mln.. Met de tweede afwijkingenrapportage 2021 zijn de resterende middelen van de PES deel 1 hier aan toegevoegd (zoals toegelicht in de eerste voortgangsrapportage PES). Dit maakt dat het totaalbedrag voor de PES deel 2 uitkomt op € 13,39 mln.. Een totaaloverzicht van de stand van zaken van deze middelen per peildatum 1-8-2022 op actielijnniveau treft u hierbij aan:

versie 01-08-2022

	PES 1.0	PES 2.0	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Reserveringen	Restant
Actielijn 1 Toekomstbestendige infrastructuur	€ 75.000	€ 3.500.000	€ 3.575.000	€ 3.187.604	€ 323.333	€ 64.063
Actielijn 2 Innovatie en vakmanschap	€ 132.000	€ 3.500.000	€ 3.632.000	€ 2.857.644	€ 658.200	€ 116.156
Actielijn 3 Limburgse warmte	€ 158.250	€ 3.000.000	€ 3.158.250	€ 2.386.595	€ 200.498	€ 571.157
Actielijn 4 Sociale en eerlijke energietransitie	€ 156.121	€ 1.700.000	€ 1.856.121	€ 1.122.157	€ 1.287.296	€ -553.332
Actielijn 5 Het goede voorbeeld	€ 50.000	€ 1.000.000	€ 1.050.000	€ 294.723	€ 483.500	€ 271.777
Procesmiddelen PES 2	€ 107.233	€ 10.423	€ 117.656	€ 111.293	€ 0	€ 6.363
TOTAAL T/M 2023	€ 678.604	€ 12.710.423	€ 13.389.027	€ 9.960.016	€ 2.952.827	€ 476.184

Aan actielijn 6 'energietransitie ingebed in de leefomgeving' zijn geen middelen gekoppeld vanuit de PES deel 2.

In actielijn 4 zien we in het overzicht een 'tekort' van € 553.332. Reden hiervan is dat na vaststelling van de PES 2.0 in december 2020 verschillende KPI's in de actielijnen zijn verschoven en lijn 4 met verschillende KPI's is uitgebreid. Dat maakt dat de oorspronkelijke begroting zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma PES niet passend meer is. Maar, in zijn geheel gesproken is er geen probleem en staan we er financieel positief voor. Het tekort op actielijn 4 kan opgevangen worden door de ruimte in de totaalbegroting van de PES.

Ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage zijn er 3 subsidieregelingen van start gegaan. Het betreft de volgende:

1. Subsidieregeling warmtenetten. Looptijd: 24 mei 2022 t/m 31 juli 2023 aanvragen en projecten moeten uiterlijk 31 juli 2024 gerealiseerd zijn. Subsidieplafond: € 2 mln.;
2. Subsidieregeling aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023. Looptijd: 1 juli 2022 t/m 30 juni 2023. Subsidieplafond: € 1.662.500;
3. Subsidieregeling OPZuid. Betreft een EFRO 2021-2027 programma waar wij in kunnen cofinancieren. Projecten inzake energieopslag en –omzetting. € 2,75 mln. gereserveerd voor cofinanciering Limburgse projecten binnen OPZuid voor de periode 2022-2023, en eventuele incidentele subsidies/bijdragen omtrent dit thema voor de periode 2022-2023.

Daarnaast hebben wij via de meicirculaire provinciefonds 2022 voor de uitvoeringskosten klimaatakkoord een bedrag van € 430.920 ontvangen. Deze middelen zijn in 2023 nodig en worden doorgeschoven naar de begroting 2023 (via de 2^e Afwijkingenrapportage 2022; PS 4-11-2022). Deze middelen zijn gekoppeld aan de PES en zijn in bovenstaande tabel niet meegenomen.

Limburgse Waterstofagenda 2.0

In onderstaande tabel wordt de financiële voortgang weergegeven van de Limburgse Waterstofagenda 2.0. Deze agenda is op 18-12-2020 door PS vastgesteld. PS heeft hiervoor een bedrag van € 750.000 beschikbaar gesteld.

Versie 01-08-2022

	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Reserveringen	Restant
Waterstofagenda	€ 750.000	€ 531.567	€ 218.433	€ 0
TOTAAL T/M 2023	€ 750.000	€ 531.567	€ 218.433	€ 0

4. Communicatie

We ontwikkelen concrete communicatiemiddelen die aansluiten bij de belevingswereld van onze inwoners. Zo hebben we communicatie ingericht voor de regelingen m.b.t. energievoaches en de verduurzaming van monumentale panden. We communiceren deze regelingen niet alleen via Provinciale kanalen maar proberen een breed publiek te bereiken via gemeenten en stakeholders.

Zoals eerder aangekondigd maken wij een 10-delige videoserie waarin wij de goede voorbeelden uit onze provincie een plek bieden. Een voorproef hiervan hebt u ten tijde van de behandeling van de tweede voortgangsrapportage PES ontvangen (mei 2022). In deze videoserie leggen wij de nadruk op de belevingswereld van de inwoners van Limburg. Het gaat daarbij om het perspectief van de burgers en niet van ons als provinciaal bestuur. We trachten een zo goed mogelijke spreiding binnen Limburg aan bod te laten komen, al is dat ondergeschikt aan de inhoudelijke verhalen. Met deze video's willen wij de eerste stap om zelf bij te dragen aan een duurzame leefomgeving vereenvoudigen. Per video zoeken we naar kanalen die passen bij de doelgroep die we willen bereiken. Vanaf oktober zullen de video's worden gelanceerd.

We ontwikkelen een landingspagina waarop stakeholders en inwoners overzichtelijk per gemeente/regio inzicht kunnen krijgen in de verduurzamingsmogelijkheden. Deze wordt aangetoond in de video's zodat de stap naar nadere info zo klein mogelijk is. Dit sluit aan bij KPI 18.

5. Evaluatie

Door halfjaarlijks met een stoplichtenrapportage te werken en vooruit te blikken naar 2023 en 2030 evalueren we structureel. Via het Energie Dashboard monitoren we niet alleen de KPI's maar ook beleidsmatig. Op basis daarvan kan tussentijds de strategische en beleidsmatige koers worden bijgesteld op basis van voorstellen aan GS en PS.

Op 10 juni 2022 heeft een informatiebijeenkomst 'Energietransitie in relatie tot de Oekraïne crisis' plaatsgevonden voor Provinciale Staten. Dit mede met het oog op gewijzigde motie 2840 inzake "van de Russische gasrekening af". In deze bijeenkomst zijn verschillende thema's met u verkend, nl.

- Dominantere rol samenwerkingsverbanden
- Provincie als aandeelhouder
- Kernenergie
- Waterstof
- Duurzaam Thuis
- Vervoer & Mobiliteit
- Energieopslag

In de bijeenkomst is de afspraak gemaakt om met iedere fractie (indien gewenst) overleg gepland zou worden om de thema's verder te bespreken. Met verschillende fracties zijn hierop reeds gesprekken gevoerd, verschillende gesprekken staan nog gepland voor september of moeten nog gepland worden. De resultaten van deze gesprekken en de verschillende mogelijke provinciale rollen/acties per thema zullen met Provinciale Staten gedeeld worden in Q4 2022.

In de volgende (4^e) voortgangsrapportage PES zullen we de resultaten van de Waterstofagenda benoemen en relateren aan de gestelde doelen in de Waterstofagenda omdat dit kader in 2022 afloopt.